

ALGERIA

PRZEWODNIK PO RYNKU

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji
Ambasada RP w Algierii

ALGERIA

PRZEWODNIK PO RYNKU

Algier 2009

© Wydział Promocji Handlu i Inwestycji w Algierze, październik 2009

Projekt graficzny: Katarzyna Kowalska

Fotografia na okładce: Maciej Kowalski

Na okładce przedstawiony został Pomnik Chwały i Męczeństwa w Algierze (Sanctuaire du Martyr) – stanowiący przykład współpracy polsko-algierskiej. Pomnik został zrealizowany według projektu polskiego rzeźbiarza, Mariana Koniecznego.

ALGERIA

PRZEWODNIK PO RYNKU

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Algierze oddaje do Państwa dyspozycji kompendium wiedzy o Algierii, największym kraju Afryki Północnej.

Przewodnik opracowany został przez zespół WPHI w Algierze na podstawie dostępnych nam źródeł (m.in. KPMG Algérie S.A., Ambasada RP w Algierze, prasa lokalna: *El Moudjabid*, *El Watan*, *Jeune Afrique*) i ma na celu dopomóc w podjęciu decyzji: eksportować do Algierii, czy nie, szukać tutaj partnera, czy może wybrać inny rynek. Informacje skierowane są głównie dla biznesu i chociaż nie w pełni wyczerpujące, stanowią źródło wiedzy i, mamy nadzieję, pozwolą wyrobić sobie opinię o tym kraju. Opinię, którą musi zweryfikować niezastąpiona „praktyka w terenie”.

Przewodnik porusza takie zagadnienia, jak historia i kultura kraju, potencjał gospodarczy, formy prowadzenia działalności gospodarczej, sytuacja w wybranych sektorach, panujący klimat dla biznesu oraz inne przydatne informacje.

Zarówno złożoność jak i szczegółowość wielu poruszanych kwestii, w tym zwłaszcza zmienność regulacji prawnych obowiązujących w Algierii, powodują konieczność ciągłej aktualizacji zawartych w przewodniku informacji. Nie należy traktować tego opracowania, jako zamkniętej całości, lecz jako zestaw informacji, które możecie Państwo sami uzupełniać w miarę poznawania tego interesującego, wielkiego i bogatego kraju. Życzymy powodzenia w poszukiwaniu biznesowej przygody i partnerów do współpracy.

Miłej lektury i sukcesów na niełatwym, lecz niezwykle obiecującym rynku algierskim.

Jarosław Jaroszewicz

Radca, kierownik WPHI Algier

Wstęp	7
1. Kraj, ludzie, historia	10
2. System administracyjny	19
3. Życie polityczne i społeczne	21
4. Potencjał kraju	23
5. Klimat dla biznesu	25
6. Handel zagraniczny	29
7. Inwestycje zagraniczne	32
8. Formy działalności gospodarczej	39
9. Sektor bankowy	47
10. Nieruchomości	49
11. Własność intelektualna	51
12. Sektory gospodarki algierskiej	53
Posłowie	76
Niezbędnik	77
Adresy użyteczne	82
Podstawowe źródła informacji	87

Algieria nie wzbudza już podobnych emocji jak za czasów prezydenta Houari Boumedienne'a (w latach 1965-78), kiedy przez jednych postrzegana była jako rzecznik całej Afryki i kraj walczący o równouprawnienie, przez drugich zaś jako kraj arogancki, próbujący narzucać własną wizję świata. Wtedy to Algieria zaistniała na arenie międzynarodowej.

Później nadeszły najtrudniejsze lata jej młodej historii zapoczątkowane zamieszkami w październiku 1988 roku i ujawnieniem się fundamentalizmu muzułmańskiego. Zaraz potem nastął terror, zamachy, morderstwa, bolesne zaciskanie pasa, poczucie zagrożenia tożsamości narodowej. Wybuchła bratobójcza wojna domowa, w czasie której wielu Algierczyków wyjechało z kraju. Aby ukazać rozmiar katastrofy narodowej „czarnego dziesięciolecia” wystarczy przytoczyć kilka liczb: 150 tys. ofiar, 20 miliardów USD strat gospodarczych, 40 tys. wykształconych ludzi, którzy opuścili kraj.

Po dziesięciu latach od wyboru na prezydenta Abdelaziza Boutefliki w kwietniu 1999 roku Algieria się odrodziła. Pierwsza kadencja prezydenta przypadająca na lata 1999-2004 poświęcona była przywróceniu pokoju i stabilizacji, druga postawiła na przyspieszenie reform. Wysokie światowe ceny ropy pozwoliły bez większych przeszkód realizować rządowy program odnowy kraju.

Ropa i gaz ziemny stanowią o ponad 45% PKB Algierii. Poziom światowych cen surowców energetycznych jest niezwykle ważny dla budżetu państwa: w 2007 nadwyżka ze sprzedaży węglowodorów wynosiła 34 miliardy dolarów. Rezerwy dewizowe sięgnęły 150 miliardów dolarów (koniec 2008 roku), prawie dwa razy więcej niż pod koniec roku 2006. Odzyskana swoboda finansowa pozwoliła na rozpoczęcie licznych inwestycji. Rząd umieścił pewną część finansowej manny naftowej w bezpiecznych funduszach równoważenia przychodów, wyasygnował środki na nadrobienie opóźnień w sferze infrastruktury, opracował Program Wsparcia Wzrostu na lata 2004-2009 na który przeznaczył 155 miliardów USD, z czego 80% skierowano na polepszenie warunków życia ludności i rozwój podstawowej infrastruktury kraju.

Algieria to kolosalny plac budowy: wykańczana jest sztandarowa inwestycja autostrada wschód-zachód, zaprojektowano już drugą przechodzącą przez Wyzynę Szottów, modernizuje się i elektryfikuje 1.220 km sieci kolejowej, postępuje budowa metra w Algierze, realizowane są linie tramwajowe w większych miastach kraju, powstają obwodnice wielkich aglomeracji, remontowanych jest 6 tys. km sieci dróg krajowych, budowane są nowe miasta.

Na gruncie zmian społecznych rząd również nie pozostaje bierny. Wskaźnik bezrobocia przekraczający w 1999 roku 30% w 2006 roku wyniósł 12%, a na koniec 2009 roku ma spaść poniżej 10%. Minimalna płaca zagwarantowana wynosi w 2009 roku 12 tys. dinarów (ok. 120 euro). Realizowany jest rządowy program budowy kolejnego miliona mieszkań.

Programy realizowane przez rząd, powiązane z uzdrowieniem finansów państwa, pozwoliły prawie w całości spłacić zewnętrzne zadłużenie: z 23 miliardów USD długu w 2003 roku do spłacenia pozostało 623 milionów USD. Urealniono bazowy kurs baryłki ropy w oparciu, o który rząd przygotowuje budżet. Podwyższono go z dotychczasowych 19 USD do 37 USD. Świadczy to o bliższym realiom gospodarczym planowaniu wydatków i przychodów.

Algieria w porównaniu do Maroka i Tunezji wykazuje jednak pewne opóźnienie, pomimo ogromnego potencjału gospodarczego. Kraj próbuje wykorzystać uprzywilejowaną pozycję geograficzną (skrzyżowanie trzech światów: arabskiego, śródziemnomorskiego i afrykańskiego) oraz posiadane zasoby naturalne. Algieria jest czwartym dostawcą energii do Unii Europejskiej, w przyszłości ma konkurować ze swoimi sąsiadami z Maghrebu w działalności turystycznej. Problemem jest jednak dywersyfikacja gospodarki postrzegana przez pryzmat wizji ery wyczerpania krajowych zasobów energetycznych.

Wysokie ceny ropy naftowej uzyskiwane na światowych rynkach w 2008 roku, źródło ogromnych dochodów państwa, a następnie ich załamanie w następstwie światowego kryzysu nakłoniły władze do podjęcia strategicznych decyzji na przyszłość. Rząd i przedsiębiorcy poszukują dzisiaj rzeczywistych kompetencji niezależnie, czy to w sferze działalności państwowej, czy prywatnej.

Przywódcza rola państwa w pierwszej kolejności została ograniczona w rolnictwie. Konkurencyjność, produktywność a także ochrona środowiska stały się impulsem do zmian. Inne sektory zmierzają tym śladem, chociaż dla

kraju, nadal jeszcze borykającego się z islamskim terroryzmem, nie jest to proste. Nie łatwo też wykształcić sprawnie działające społeczeństwo. Po trzydziestu latach gospodarki centralnie sterowanej, dziesięciu latach terroryzmu i dziesięciu latach mniej lub bardziej udanych reform Algieria utrwała dzisiaj wizerunek kraju stabilnego i uznanego w świecie partnera.

W 2009 roku Algieria ma produkt krajowy brutto powyżej 150 miliardów dolarów – to o przeszło 10% więcej niż przed rokiem. Porównując PKB Algieria jest na 45. miejscu w świecie, lecz to także trzecia potęga gospodarcza kontynentu afrykańskiego i pierwsza w Afryce Północnej. Dochód na mieszkańca (4.300 USD) sytuuje ją na 100. miejscu w świecie i na 8. w Afryce. Wzrost gospodarczy (powyżej 5%) i ambitny program inwestycyjny pozwalają sądzić, że szybko zlikwiduje opóźnienie w wielu dziedzinach, opóźnienie wynikające z niełatwej historii i trudnych dla kraju latach 1980-2000.

1. Kraj, ludzie, historia

Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna leży w centralnej strefie Afryki Północnej, zajmuje jedenastą pozycję w świecie pod względem wielkości (2.381.741 km²), jest największym krajem Maghrebu i drugim w Afryce, tuż za Sudanem. Algieria graniczy z Tunezją, Libią, Nigrem, Mali, Mauretanią i Marokiem. Jej śródziemnomorska granica liczy 1.280 km.

Krajobraz jest bardzo urozmaicony: na wybrzeżu ma charakter śródziemnomorski, dalej na południe są rozległe równiny, łańcuchy górskie i wielkie obszary stepowo-pustynne.

Pomiędzy Atlasem Tellskim i Atlasem Saharyjskim rozciągają się rozległe płaskowyże i równiny, gdzie znaleźć można jedynie niewielkie zbiorniki słonej wody, zwane *szottami*.

Pasma górskie Tell rozciąga się równoległe do wybrzeża Morza Śródziemnego od 80 km do 190 km w głąb kraju. Utworzone z łańcuchów Ouarsenis i Djurdjura liczy prawie 1.200 km długości. Góry pokryte są gęstą roślinnością, skrywają zróżnicowaną faunę, zwłaszcza w dolinach Soummamu i Chelifu. Punktem kulminacyjnym jest szczyt Lala Khadidja o wysokości 2.308 m n.p.m. Atlas saharyjski ciągnie się od Atlasu Wysokiego marokańskiego aż do granicy tunezyjskiej. Jego południowy skraj wyznaczony jest licznymi oazami, zwanymi niekiedy *bramami pustyni*.

Na wschodzie Algierii dominują góry Aurès (500 tys. km²). Najwyższym ich szczytem jest Chelia (2.328 m), w okolicach miasta Batna.

Część saharyjska pokrywająca ponad 80% powierzchni kraju (2 miliony km²) to w głównej mierze pustynie piaszczyste i kamieniste, oraz masyw górski Hoggar, z najwyższym szczytem Tahat - 2.918 m n.p.m.

Klimat w Algierii jest trudny: od upałów do mrozu, temperatury zmienne z zaspami śniegu włącznie, zwłaszcza w górach Kabylii. Na północy przeważa śródziemnomorski, podczas gdy na południu, od Laghouat (400 km na południe od Algieru), dominuje klimat pustynny. W nadmorskich mia-

steczkach temperatura w zimie waha się od $+8^{\circ}\text{C}$ do $+15^{\circ}\text{C}$, w maju zaś od $+25^{\circ}\text{C}$ do $+27^{\circ}\text{C}$. Średnia temperatura w lecie wynosi ok. $+30^{\circ}\text{C}$. W górach Kabylii zimą częste są opady śniegu. W centrum, w górach Aurès oraz w rejonach Wyżyny Szottów, w regionie Djelfa, temperatura w lecie waha się od $+30^{\circ}\text{C}$ do $+38^{\circ}\text{C}$. Na Południu, w zimie, temperatura zawiera się między $+15^{\circ}\text{C}$ a $+28^{\circ}\text{C}$, a latem między $+40^{\circ}\text{C}$ do $+45^{\circ}\text{C}$.

Fauna i flora jest w Algierii bogata szczególnie na terenach pustynnych. Wyróżnia się 108 gatunków ssaków, wśród których 47 podlega ścisłej ochronie, 30 jest na drodze do całkowitego wyginięcia. Zliczono 336 gatunków ptaków, z czego 107 pod ścisłą ochroną. Fauna południa to głównie lisy pustynne, gazy, skoczki, gepardy, jeżozwierze. Na Wielkim Płaskowyżu, na urwiskach Hoggaru żyje owca grzywiasta. Na północnych obszarach żyją lisy, łasice, szakale, dziki i hieny cętkowane. Zimą Algierię odwiedzają liczne stada ptaków migrujących z Europy, w szczególności łabędzie i bociany. Zinwentaryzowano ponad 3.100 gatunków roślin, z czego 330 jest rzadkich, a 230 zagrożonych wyginięciem.

Pod względem opadów atmosferycznych wyróżnia się w Algierii trzy obszary:

- nadmorski i masywy górskie: 4% ogólnej powierzchni, z której 2,5 miliona hektarów to tereny rolnicze, bogate w zasoby i bardzo zagrożone przeludnieniem oraz źle kontrolowaną działalnością urbanistyczną. Opady deszczu osiągają na płaskowyżach do 1.600 mm rocznie, są nieregularne i z roku na rok nierównomiernie rozłożone;

- Wyżyna Szottów: około 9% powierzchni kraju, z której 5 milionów hektarów to tereny rolnicze, charakteryzuje się klimatem półpustynnym. Opady deszczu zawierają się między 100 mm a 400 mm w roku.

- Sahara: obszar pustynny, średnia roczna opadów do 100 mm, 87% terytorium, obszary uznane za możliwe do upraw rolnych są szacowane na 100 tys. hektarów.

Spółczesność. Algieria to młody kraj, jeden na dwóch Algierczyków ma poniżej 25 lat. W roku 2008 Algieria liczyła 35 milionów mieszkańców.

Wskaźnik wzrostu demograficznego wynosi obecnie 1,7% rocznie, podczas gdy w połowie roku 1990 wynosił 3,5%. Według prognoz Funduszu Narodów Zjednoczonych ds. Populacji (Funap), kraj będzie liczył 50 milionów ludności w roku 2050. Spadek wskaźnika urodzeń jest przypisywany dwóm czynnikom: opóźnieniu wieku zamążpójścia (28 – 30 lat) i masowemu zdobywaniu rynku pracy przez kobiety, szczególnie na wykwalifikowanych stanowiskach.

Okolo 90% Algierczyków żyje na ciasnym pasie wybrzeża stanowiącym zaledwie od 12% do 15% całkowitej powierzchni kraju. Średnia gęstość zaludnienia populacji wynosi 15 mieszkańców na km². Przekracza ona jednak liczbę 100 mieszkańców na m² na terenach nadmorskich.

Rdzenni Algierczycy to przede wszystkim szczepy berberyjskie (amazighe). Algieria przeżywała w swojej długiej historii różne fale osadnictwa, przybyli na te ziemie Fenicjanie, Rzymianie, Wandale, Bizantyjczycy, Arabowie, Turcy i w końcu Europejczycy.

Ludność pochodzenia berberyjskiego żyje głównie w centrum (Wielka Kabylia) i na wschodzie kraju (Mała Kabylia): są to Kabylowie. W regionie gór Aurès żyją Chaouis. W regionie M'zab mieszkają Mozabici, a na dalekim Południu Tuaregowie. Ludność pochodzenia arabskiego zamieszkuje głównie zachód Algierii.

Religia. Obszar dzisiejszego Maghrebu przyjął Islam ok. VIII wieku. Jest on religią państwową, wyznawaną niemal przez całą ludność Algierii (99,6%). Liczba Chrześcijan spadła do 100 tys. w roku 2008 a liczba Żydów nie przekracza 500 osób. Konstytucja algierska gwarantuje wszystkim mieszkańcom wolność religijną. Nauczanie religijne jest kontrolowane przez państwo, poprzez kontrolę meczetów, finansowanych z państwowej kasy, oraz w szkołach powszechnych. Od 2005 roku, nauczanie zasad kodeksu prawa muzułmańskiego – tzw. shari'a, jest obowiązkowe w szkole podstawowej i średniej.

W 2006 roku wprowadzone zostało nowe prawo zwalczające wszelkie próby „nawracania muzułmanów na inną religię”. Prawodawstwo to jest obecnie niezwykle rygorystycznie egzekwowane.

Język. W 1886 roku na terenach dzisiejszej Algierii mieszkało 1,2 miliona Berberów i 1,1 miliona Arabów. Powoli język arabski oraz islam stały się

obowiązujące, powszechne używanie języka arabskiego rozwinęło się szczególnie w latach 1850-1950, to znaczy w okresie kolonialnym. Dziś szacuje się, że liczba ludności pochodzenia berberyjskiego wynosi około 5 milionów, tj. 14% ludności kraju. Arabski stał się językiem oficjalnym i urzędowym i posługuje się nim ok. 80% mieszkańców, ale język francuski nadal jest powszechnie stosowany i to dzięki m.in. otwarciu gospodarki algierskiej na międzynarodowe wpływy. Od 2002 roku język amazigh (język Berberów) stał się również językiem narodowym, jednak jest on powszechnie nauczany głównie w Kabylii. Prawie wszyscy Algierczycy posługują się dialektem języka arabskiego, będącym uproszczeniem arabskiego literackiego, berberyjskiego i francuskiego. Prawie 20 milionów Algierczyków posługuje się również językiem francuskim, co sprawia, że Algieria jest jednym z najbardziej liczących się w świecie krajów frankofońskich, mimo że nie jest członkiem Międzynarodowej Organizacji Krajów Frankofońskich.

Okres współczesnej intensywnej arabizacji przypada na lata 1962-1977, następnie przygasa między 1977 a 1979 rokiem, z woli prezydenta Houari Boumedienne, zwolennika dwujęzyczności kraju. Jednak w roku 1980 proces ten został znów przywrócony, nadano mu też przyspieszenia i, jak się wydaje, tak już zostanie. Na uwagę zasługuje fakt, że wśród 5 największych dzienników w Algierii trzy pierwsze miejsca zajmują obecnie gazety arabskojęzyczne (*Echourouk, El-Khabar i Ennahar*).

Ustawa z 1996 roku dotycząca upowszechnienia języka arabskiego dotyczy w założeniu wszystkich sektorów aktywności publicznej, stawiając jednak na pierwszym miejscu administrację. Sektory takie jak finanse, urzędy celne, administracja podatkowa, a także w dużej mierze działalność gospodarcza, używają jednak głównie języka francuskiego. Prawodawstwo algierskie oraz urzędy państwowe posługują się wyłącznie językiem arabskim, chociaż urzędnicy znają oczywiście język Moliera.

Obecnie wytworzył się podział kulturowy elit algierskich: znaczna część społeczności arabskojęzycznej działa w sektorach mniej rozwiniętych, a frankofile po długim okresie zanikania języka francuskiego znaleźli, dzięki otwarciu ekonomicznemu, okazję do zaistnienia w nowoczesnych i rozwiniętych technologicznie sektorach aktywności społeczno-gospodarczej.

Historia i polityka. Dzieje Masynisy, władcy berberskiego i pierwszego króla zjednoczonej Numidii, nakładają się na historię plemion Massylów i Massaessylów. Pierwsi z nich wzniesli Numidię wschodnią, podczas gdy drudzy zbudowali Numidię zachodnią. Podczas drugiej wojny punickiej (218-201 p.n.e.) oba te plemiona ścierały się gwałtownie. Jednak to dzięki królowi Masynisie, któremu przypisuje się zwycięstwo imperium rzymskiego pod Kartaginą, obie Numidie połączyły się w roku 118 p.n.e. Zjednoczona Numidia doświadczyła rozkwitu szczególnie w sferze upraw i hodowli. Śmierć króla Masynisy rozpoczęła wojnę sukcesyjną, z której Rzym wyciągnął korzyści. Dwaj synowie Micpisa oraz syn i sukcesor Masynisy zniszczyli dzieło zjednoczenia i ponownie podzielili Numidię. Następnie Juba Pierwszy traci królestwo i w roku 25 p.n.e. Juba II otrzymuje już tylko tron Mauretanii. Numidia zostaje definitywnie podzielona. Od tej pory stanowi część integralną prowincji Afryki prokonsularnej i nie posiada żadnej autonomii administracyjnej. Jest zarządzana przez prokonsula, który jest wyznaczany przez Rzym i wspierany przez namiestników.

Islamizacja. Między 665 i 708 rokiem terytoria dzisiejszej Algierii zostały najebrane przez przybyłych ze Wschodu Arabów, którzy usiłowali zaszczerpić tam język arabski i religię muzułmańską. Gwałtowność podboju spowodowała przegrupowanie plemion berberyjskich, już wówczas podzielonych, którym udało się jednak opierać dominacji dynastii Omajjadów. Islamizacja dokonywała się stopniowo, dotyczyła także chrześcijan.

Dynastie islamskie następowały po sobie aż do najbardziej znanej spośród nich dynastii Almohadów (1152). Dowodzona przez duchowego przywódcę Abdelmoumene Ibn Ali stanęła na czele jednego z najbardziej wpływowych imperiów śródziemnomorskich. Almohadowie doprowadzili do zjednoczenia nie tylko Maghrebu, ale całego kraju El Andalous aż do jego upadku w roku 1269. To w tych czasach Maghreb środkowy otworzył się na wpływy chrześcijańskiego Zachodu.

Okres Otomański. Od 1500 roku na północnych obszarach śródziemnomorskich, w części zwanej Barbaresque, dzisiejszej Afryce Północnej, rozwijają się miasta-państwa pirackie. Aby pokonać uporczywe najazdy Hisz-

panii i Portugalii, bracia Barberousse (Miedzianobrodzi) poprosili o pomoc władze Algieru. W 1518 roku Hiszpanie zostali wypędzeni dzięki wsparciu plemion berberyjskich. Algieria stała się prowincją otomańską.

Kolonizacja francuska. „Zamach wachlarzem” w wykonaniu namiestnika, deya, Algieru skierowany przeciw konsulowi francuskiemu Deval’owi w 1827 roku posłużył jako pretekst do kolonizacji francuskiej w Algierii. Król Karol X pragnąc uwierzytelnić swoją władzę wobec poddanych zdecydował się podbić Algierię. Ponad 37 tys. wojska zaokrętowano na 700 statkach. Namiestnik skapitulował tego samego dnia kiedy statki przybiły do brzegu Afryki (14 czerwca 1830 r.). Bohaterski opór pod dowództwem emira Abdelkadera w latach 1832 i 1847 nie mógł przeszkodzić całkowitemu przejściu terytorium algierskiego przez armię kolonialną od roku 1845.

Kolonizacja francuska uznawana jest powszechnie w Algierii za długi i mroczny okres. Wielu Algierczyków doświadczyło dyskryminacji ekonomicznej, politycznej, społecznej i kulturalnej. Represje kolonialne wobec algierskich ruchów wyzwoleniczych były brutalne. Osiągnęły swój punkt kulminacyjny wraz z masakrą 8 maja 1954 roku na wschodzie Algierii, która pochłonęła tysiące ofiar spośród ludności manifestującej pokojowo za niepodległością. Wówczas rozpoczęła się wojna o niepodległość. W 1954 roku powstał Front Wyzwolenia Narodowego (FLN) i jego militarne skrzydło Armia Wyzwolenia Narodowego (ALN). Równolegle rozpoczęła się ofensywa dyplomatyczna w celu udowodnienia społeczności międzynarodowej słuszność walki ludu algierskiego o niepodległość. W 1958 roku w Kairze zostaje utworzony Tymczasowy Rząd Republiki Algierskiej.

Niepodległość. Algieria uzyskała niepodległość 5 lipca 1962 roku, siedem lat po rozpoczęciu zbrojnej walki. W 1963 zatwierdzono Konstytucję republikańską, sankcjonującą jednopartyjność w państwie. W latach 1962-67 w gospodarce obowiązuje system centralnego zarządzania. Od 1967 roku państwo kontroluje prawie całość środków produkcji i handlu. Okres pomiędzy 1980 a 1988 rokiem charakteryzuje się pewnym pragmatyzmem, wyrażającym się poprzez pozory otwarcia, jednak gospodarka oparta niemal wyłącznie na dochodach z eksportu ropy naftowej nie jest w stanie zapewnić Algierczykom

oczekiwanego dobrobytu. Od gwałtownego załamania się światowych notowań ropy, w lutym 1986, sytuacja gospodarcza i społeczna Algierii załamuje się i wydarzenia nabierają niebezpiecznego przyspieszenia.

Krwawe wydarzenia z października 1988 roku zmuszają prezydenta Chadli Bendjedida do wprowadzenia do Konstytucji liberalnych zmian (dopuszczenie wielopartyjności) wciąż jednak nieodpowiadającym społecznym aspiracjom. Z otwartości politycznej korzysta głównie Muzułmański Front Ocalenia (FIS), zwycięzca w wyborach lokalnych w 1990 roku, oraz w pierwszej turze wyborów parlamentarnych w grudniu 1991 roku. Demokracja zostaje zachwiana, gdy w związku z unieważnieniem wyników demokratycznych wyborów wygranych przez FIS, do walki z rządem przystępuje Zbrojna Grupa Islamska (GIA). W odpowiedzi rząd wprowadza stan wyjątkowy w lutym 1992 roku. Trwa on nieprzerwanie do dnia dzisiejszego.

Wojna domowa. Od 1992 do 1999 roku trwa krwawy konflikt między ludnością cywilną i siłami ANP a uzbrojonymi islamistami. Bratobójcza wojna pochłonęła wiele tysięcy ofiar, głównie spośród ludności cywilnej oraz sił bezpieczeństwa. Terroryzm do dnia dzisiejszego nie został całkowicie pokonany, nadal uderza, niekiedy w sposób spektakularny – zamachy w Algierze w 2007 roku.

W kwietniu 1999 roku, nowo wybrany prezydent Abdelaziz Bouteflika przedstawił dwa główne cele swojej polityki, dzisiaj już w dużej mierze osiągnięte: pojednanie narodowe i trwała poprawa gospodarki algierskiej.

Edukacja i służba zdrowia. Prawie 50% ludności algierskiej ma poniżej 25 roku życia. To ta część społeczeństwa jest główną ofiarą bezrobocia. W przedziale wiekowym 18-25 lat wskaźnik bierności zawodowej osiąga 45%, a w niektórych regionach centrum kraju, przekracza 55%.

Władze wprowadzają przepisy mające polepszyć wskaźnik aktywności zawodowej i zachęcić młodych do tworzenia swoich własnych przedsiębiorstw. Utworzono Krajową Agencję Wspierania Zatrudnienia Młodzieży (ANSEJ). Jednak z racji słabego zaangażowania instytucji finansowych, głównie z uwagi na skomplikowane regulacje prawne, nie osiągnięto znaczącego spadku bezrobocia. Innym powodem marginalizacji społecznej młodych jest wskaźnik

niepowodzeń edukacyjnych: 75% młodzieży opuszcza szkoły średnie bez matury. Kształcenie techniczne, w którym część z nich znajduje podporę, nie jest na miarę współczesnego świata, przemysłu i usług. Szkoły prywatne, bardziej elastyczne niż uniwersytety, są popierane przez władze, lecz ich dyplomy nie zawsze są uznawane.

Miejsce kobiet. Wbrew stereotypom, kobiety w Algierii coraz bardziej angażują się w życie zawodowe. Stanowią większość populacji (53,2%), a ich wskaźnik zdawalności egzaminów szkolnych jest wyraźnie większy niż męczyzn. Ich obecność na rynku pracy jest prawdziwym fenomenem społecznym. Zmiany społeczno-kulturowe, które wygenerowały tę sytuację, zderzają się jednak z tradycyjnym wychowaniem i wizją roli kobiety w społeczeństwie muzułmańskim.

Coraz więcej ważnych stanowisk jest obejmowanych przez kobiety, których kompetencje, wysoki stopień odpowiedzialności oraz ambicje są uznawane. Zmiany wprowadzone do kodeksu rodzinnego w 2005 starają się narzucić nową wizję miejsca i roli kobiety we współczesnym społeczeństwie algierskim.

System edukacyjny. W Algierii szkolnictwo jest obowiązkowe w przedziale wiekowym od 6 do 15 lat. Istnieje ponad 22 tys. placówek edukacyjnych rozmieszczonych na terytorium kraju. Wskaźnik alfabetyzacji wynosi 78%.

Język arabski jest podstawowym językiem nauczania dziewięciu pierwszych lat nauki szkolnej. Nauka francuskiego rozpoczyna się od trzeciej klasy szkoły podstawowej. Uczniowie rozpoczynając naukę w szkole średniej mają możliwość wyboru innych języków jak angielski, hiszpański, włoski czy niemiecki

W liceach realizowane są dwa programy kształcenia: ogólny i techniczny. Po ukończeniu trzech lat edukacji w szkole średniej uczniowie przystępują do egzaminu maturalnego. Kształcenie szkolne i akademickie jest bezpłatne.

Algieria dysponuje 26 uniwersytetami i 68 placówkami szkolnictwa wyższego, do których w roku 2009 uczęszcza ponad 1,1 miliona studentów algierskich oraz 80 tys. zagranicznych. Dla przykładu, najstarszy algierski uniwersytet (utworzony w roku 1879) oferuje szeroką ofertę dydaktyczną (prawo,

medycyna, literatura, nauki ścisłe, biologia, archeologia, itd.). Dwadzieścia pięć pozostałych uniwersytetów zostało utworzonych zaraz po odzyskaniu niepodległości. Poza Algierem, najbardziej liczą się uniwersytety zlokalizowane w Konstantynie, Oranie i Tizi-Ouzou.

Od listopada 1980 roku nauki humanistyczne i społeczne nauczane są wyłącznie w języku arabskim. Oznacza to, że osoby kończące studia mają świetnie opanowany język arabski za to nie znają zupełnie języków obcych. W zakresie badań naukowych i nauk ścisłych kształcenie jest prowadzone wyłącznie w języku francuskim, podczas gdy w naukach społecznych i prawnych stosuje się nauczanie mieszane, od kilku lat z pewnym pierwszeństwem przyznawanym językowi francuskiemu.

Służba zdrowia. Od czasu uzyskania niepodległości wybudowano wiele szpitali i przychodni leczniczych wychodząc naprzeciw potrzebom szybko przyrastającej ludności. Z drugiej strony trzeba było zapewnić kształcenie lekarzy oraz personelu medycznego. W roku 2008 kraj liczył prawie 100 tys. lekarzy. Nie wszyscy mogą znaleźć zatrudnienie w szpitalach, czy w klinikach prywatnych. Ogólny wskaźnik pokrycia zapotrzebowania ludności na usługi medyczne (3 lekarzy na 1 tys. mieszkańców) maskuje znaczące rozbieżności regionalne, które powstają pomiędzy dużymi miastami, małymi miastami oraz obszarami wiejskimi. Od 2002 władze państwowe zwiększają dotacje budżetowe na modernizację infrastruktury zdrowotnej, przywracając lepszą równowagę regionalną.

Dzięki prewencji oraz kadrze medycznej długość życia się wydłuża: z chwilą ogłoszenia niepodległości w 1962 roku średnia wieku dla mężczyzn wynosiła 26 lat (obecnie 71 lat) i 30 dla kobiet (obecnie 74 lata).

2. System administracyjny

Algieria podzielona jest na 48 województw (wilajetów), 227 okręgów administracyjnych (dairas – odpowiednik naszego powiatu) i 1541 gmin. Naczelnym organem władzy ustawodawczej jest Parlament składający się z Narodowego Zgromadzenia Ludowego – *Assemblée populaire nationale* (APN) i Rady Narodu – *Conseil de la Nation*.

Władzę wykonawczą sprawuje prezydent, wybierany w wyborach powszechnych i bezpośrednich na okres 5 lat. Prezydent ma decydujący głos w sprawach państwa. Do jego uprawnień należą m.in. zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi i funkcja ministra Obrony Narodowej, prowadzenie polityki zagranicznej, przewodniczenie Radzie Ministrów, mianowanie i odwoływanie szefa rządu, wydawanie dekretów prezydenckich, przeprowadzanie referendum, zawieranie i ratyfikacja traktatów międzynarodowych, mianowanie 1/3 składu Rady Narodu. Prezydent może też rozwiązać izbę niższą parlamentu (APN) oraz wydawać dekrety pomiędzy sesjami parlamentarnymi.

Obecny prezydent Algierskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej, Abdelaziz Bouteflika, został wybrany po raz pierwszy 15 kwietnia 1999 roku, po raz drugi 8 kwietnia 2004 roku z 83,5% frekwencją, po raz trzeci 9 kwietnia 2009 roku z frekwencją 74,9%.

Zmiana Konstytucji z 23 lutego 1989 roku, potwierdzona zmianami z 28 listopada 1996 roku dała początek Radzie Konstytucyjnej kontrolującej zgodność prawa z konstytucją, czuwającej nad prawidłowością przebiegu głosowań prezydenckich i legislacyjnych.

Władza ustawodawcza sprawowana jest przez dwie Izby: Narodowe Zgromadzenie Ludowe (APN), odpowiednik naszego Sejmu, i Radę Narodu – odpowiednik Senatu. APN liczy 389 posłów wybranych w wyborach powszechnych na okres pięciu lat, Rada Narodu liczy 144 senatorów. Przewodniczący Rady Narodu jest drugą osobą w państwie po prezydencie. Rada Narodu uchwała ustawy większością 3/4 swojego składu. Obraduje nad

tekstami, które zostały już przyjęte przez APN, jednak bez prawa ich zmiany. W wypadku rozbieżności pomiędzy obydwoma izbami, powoływana jest komisja parytetowa dla przygotowania skorygowanego tekstu, który następnie podlega przedłożeniu do aprobaty przez dwie izby, bez możliwości zmian. Obecna kadencja APN rozpoczęta 17 maja 2007 roku jest trzecią z rzędu kadencją pluralistyczną.

Władza sędziowska jest niezależna (Konstytucja, artykuł 138). Wymiar sprawiedliwości oparty na prawomocności i równości jest taki sam dla wszystkich, powszechnie dostępny i wyraża się poprzez respektowanie prawa (artykuł 140). Prawo chroni podległych sądowi przed nadużyciami lub wszelkimi przejawami korupcji ze strony sędziego. Sąd najwyższy stanowi organ regulujący działalność sądów i trybunałów, podczas gdy Rada Państwa stanowi organ regulujący działalność władzy administracyjnej.

Instytucje doradcze. *Haut Conseil islamique* popiera i promuje Idżtihad (wysiłek twórczy) oraz wyraża opinie w związku z przykazaniami religijnymi na tematy, które podlegają jego regulacjom. *Haut Conseil de sécurité* zajmuje się przekazywaniem Prezydentowi Republiki opinii dotyczących wszystkich zagadnień związanych z bezpieczeństwem państwa.

3. Życie polityczne i społeczne

Partie polityczne. Algieria posiada ponad dwadzieścia partii politycznych. Poza okresami wyborczymi, kiedy składają obietnice (często demagogiczne), partie nienależące do koalicji prezydenckiej uprawiają ograniczoną i sporadyczną działalność opozycyjną. Biorą one znikomy udział w modyfikowaniu projektów ustaw prezentowanych przez rząd i z rzadka przedkładają własne propozycje rozporządzeń (poza wybitnym wyjątkiem partii *Rassemblement pour la culture et la démocratie* – RCD). Słabo reprezentujące opinię publiczną partie te nie dysponują wystarczającą wiarygodnością, aby stanowić przeciwwagę dla rządu i partii większościowych: Front Wyzwolenia Narodowego (FLN), Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne (RND), Ruch Społeczny dla Pokoju (MSP).

Zaplecze prezydenta stanowią FLN (136 mandatów), RND (62 mandaty) i MSP (51 mandatów). Pozostałe mandaty podzielone są pomiędzy formacje nazywane opozycją: Partia Pracowników (PT – 26 mandatów) czy Zjednoczenie dla Kultury i Demokracji (RCD – 19 mandatów).

Organizacje użyteczności publicznej. Dzięki liberalizacji (ustawa z grudnia 1990 roku) powstała duża liczba stowarzyszeń, ruchów, klubów i fundacji w wielu dziedzinach życia społecznego: obrona praw człowieka, grupy eksperckie (think-tanks), stowarzyszenia humanitarne, kulturalne, sportowe.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych z uwagi na liczne nieprawidłowości ubiegłych lat charakteryzujące działalność ruchu stowarzyszeniowego zdecydowało zmienić ustawę z grudnia 1990 roku, tak, aby finansowanie organizacji pozarządowych stało się całkowicie przejrzyste. Reforma ma na celu zapobieżenie i powstrzymanie sprzeniewierzenia dotacji, dziedzictwa kulturowego i innych subwencji przyznawanych przez państwo oraz przez darczyńców. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rzekomo pragnie umoralnić organizacje pozarządowe oraz wzmocnić system swobód publicznych.

Działalność związkowa. Algieria liczy obecnie około dwudziestu niezależnych związków zawodowych o mniej lub bardziej ugruntowanej pozycji, zrzeszonych wokół Generalnego Związku Pracowników Algierskich – *Union générale des travailleurs algériens* (UGTA), fortecy związkowej powstałej jeszcze przed ogłoszeniem niepodległości kraju.

Aktualne ramy prawne w zakresie swobód pracowniczych powstały w wyniku ruchu społecznego w 1988 roku. Nakłonił on władze państwowe do zagwarantowania mieszkańcom prawa i ochrony wolności słowa, stowarzyszeń i związków a także do obrony indywidualnej i kolektywnej podstawowych praw człowieka i wolności jednostki i wolności społecznej (poprawka do Konstytucji w 1989).

Przestrzeń demokratyczna została poszerzona ustawą 90-14 z 2 czerwca 1990 roku regulującą działalność związkową. Pozwoliła na pojawienie się niezależnych związków w sektorze usług publicznych (edukacja, zdrowie, transport) oraz w sektorze prywatnym. Obecnie wiele uregulowań prawnych poświęconych jest pluralizmowi związkowemu, swobodzie zrzeszania się oraz prawu do strajków.

Prawo chroni swobody związkowe i zabrania ingerencji w sprawy wewnętrzne tych organizacji. Jednak ten ogłoszony pluralizm nie ma jeszcze odzwierciedlenia w rzeczywistości, zarówno w działaniach władz jak i pracodawców. Jedynie UGTA jest traktowana, jako reprezentatywna przez władze kraju.

4. Potencjał kraju

Dla Algierii, kraju czerpiącego zyski z bogatych złóż ropy i gazu ziemnego, zwyczajka światowych notowań surowców energetycznych jest wielką szansą. Jednak paradoksalnie wysokie ceny mogą doprowadzić do zastoju pozostałych gałęzi przemysłu. To tzw. „syndrom holenderski” – ryzyko niekontrolowanego importu z pominięciem lokalnej produkcji.

Jedną z możliwości uniknięcia „syndromu holenderskiego” jest rozbudowa podstawowej infrastruktury kraju i/lub inwestowanie zysków generowanych przez sektor energetyczny w sektorach wytwórczych mogących zastąpić import oraz stymulowanie produkcji proeksportowej.

Polityka prywatyzacyjna. Udział sektora państwowego w gospodarce kraju jest nadal dominujący. Zgodnie z ustawą z sierpnia 2001 powinno zostać sprywatyzowanych około 987 przedsiębiorstw państwowych. Do roku 2008 sprywatyzowano jedynie około stu i to głównie dzięki udziałowi przedsiębiorców lokalnych.

Mimo że ustawa z 2001 roku przewiduje prywatyzację wszystkich przedsiębiorstw państwowych, bez względu na ich znaczenie strategiczne, konkurencyjność czy misję społeczną, wszystkie przedsiębiorstwa przeznaczone do prywatyzacji zaliczały się do branż najbardziej wrażliwych na konkurencję: budownictwo, roboty publiczne, sektor rolno-spożywczy, przemysł elektryczny i elektroniczny, metalurgia, hutnictwo, usługi, materiały budowlane.

Przeprowadzone prywatyzacje były proste i przejrzyste, nie odwoływano się do mechanizmów rynku finansowego, gdyż takiego w Algierii nie ma. Rząd stosował procedury przetargowe lub zatwierdzał umowę z góry upatrzonym partnerem.

Władze państwowe popierały przejmowanie przedsiębiorstw przez pracowników. Niestety, żadne z przedsiębiorstw państwowych nie skorzystało z tej ścieżki prywatyzacyjnej.

Prywatyzacja miała nie tylko przynieść państwu dochody i zmniejszyć wewnętrzne zadłużenie, miała również umożliwić władzom ostateczne

wycofanie się z sektorów, które ciążyły na nich od dziesięcioleci. Wszelkie metody uzdrowienia i poprawy jakości zarządzania podejmowane przez władze państwowe po roku 2000 nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Dzisiaj opieka państwa nad narodowymi przedsiębiorstwami zmniejszyła się, a zarządzający przedsiębiorstwami dysponują już realnymi możliwościami działania zapewniając optymalny poziom zatrudnienia, wynagrodzeń i wybór najodpowiedniejszej technologii.

Małe i średnie przedsiębiorstwa dostarczają 70% PKB poza sektorem węglowodorów, oraz prawie 55% wartości dodanej przemysłu i usług. Muszą jednak nadal być wspomagane, gdyż działają w nieprzyjaznym i zbiurokratyzowanym otoczeniu administracyjnym. W roku 2008, około 200 tys. MiŚP zatrudniało ponad milion osób. Chociażby z tego powodu nie należy bagatelizować ich znaczenia dla algierskiej gospodarki.

Przemysł wytwórczy zdominowany jest przez przemysł ciężki. Jego udział w PKB wynosi 5%, czyli jest jednym z najmniejszych na świecie. Obecnie rząd zdecydował się sprywatyzować ostatnie przedsiębiorstwa państwowe sektora wytwórczego, zachęca inwestorów krajowych i zagranicznych do inwestowania w przemysł rolniczy, górniczy, trwałych dóbr konsumpcyjnych... Celem jest ograniczenie importu gotowych wyrobów.

Ropa i gaz ziemny – oraz ich udokumentowane rezerwy (ponad 12 miliardów baryłek ropy i prawie 5 000 miliardów m³ gazu) wystarczą na zaspokojenie popytu przez 25-50 lat. Wydobycie jest prowadzone w sposób ciągle, każdego roku dokonywane są nowe odkrycia, w związku z czym należy oczekiwać, że węglowodory będą dominować jeszcze przez kolejne pół wieku. Na 233,3 milionów ton odpowiednika ropy naftowej (TEP) wydobytej w 2007 roku w Algierii, udział algierskich firm wyniósł 161 milionów (69%), a partnerów zagranicznych 72,3 miliony (31%). Udział algierski rozkłada się na konsumpcję lokalną (19%) i eksport (81%). Ten ostatni przyniósł 60 miliardów dolarów przychodów w roku 2007 (98% eksportu ogólnego towarów).

5. Klimat dla biznesu

Promocja inwestycji zagranicznych. Rozporządzenie nr 01-03 z dnia 20 sierpnia 2001 roku dotyczące rozwoju inwestycji zmienione i uzupełnione rozporządzeniem nr 06-08 z dnia 15 lipca 2006 roku oferuje zagranicznym inwestorom wiele przywilejów. Wśród nich jest gwarancja równego traktowania, jak inwestorów lokalnych, zobowiązanie nie naruszalności nabytych praw, rozstrzyganie sporów na drodze arbitrażu, a nie przed sądami algierskimi. Inne teksty przyjęte w ślad za wyżej wymienionym rozporządzeniem, jak dekret z dnia 30 sierpnia 2006 roku, określają warunki koncesji i cesji gruntów rządowych pod zagraniczne inwestycje.

Sektory, którymi mogą interesować się prywatni inwestorzy, jak bankowość, finanse, ubezpieczenia, węglowodory, kopalnictwo, rybołówstwo, rolnictwo czy turystyka są przedmiotem atrakcyjnej reglamentacji mającej na celu likwidację blokad utrudniających marsz Algierii ku gospodarce rynkowej. Otwarcie to przejawia się na kilka sposobów:

- ▶ Prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych, rynku ubezpieczeń i bankowości: przypadek CPA (*Crédit populaire d'Algérie*), BDL (Bank rozwoju lokalnego) i BARD (Algierski Bank Rozwoju Terenów Rolnych);
- ▶ liberalizacja rynku energii elektrycznej i gazu: zniesienie monopolu firmy Sonelgaz ustawą z lutego 2002.
- ▶ dostęp do poszukiwań górniczych i eksploatacji podziemnych złóż;
- ▶ poprawa warunków wykonywania działalności gospodarczej;
- ▶ reforma kodeksu postępowania cywilnego zamienionego w 2008 roku na kodeks postępowania cywilnego i administracyjnego, aby skrócić terminy odwołań sądowych i uprościć obowiązujące procedury.

Zmiany wprowadzone w latach 2001-2008 miały w założeniach zachęcić zagraniczne firmy do inwestowania w Algierii i do korzystania z pozytywnego klimatu biznesowego.

Od zagranicznych inwestorów oczekuje się tworzenia nowych miejsc pracy oraz kroczenia ścieżką trwałego rozwoju. Zwrot kosztów inwestycji zapewniony przez państwo musi jednak iść w parze ze zwiększaniem produkcji krajowej, co nie zawsze ma miejsce, o czym świadczy utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia i zależność Algierii od importu dóbr inwestycyjnych i konsumpcyjnych.

Władze algierskie przez długie lata zachęcały zagraniczne banki do przyznawania kredytów, zarzucając im zbytne koncentrowanie się na kredytach konsumpcyjnych i na finansowaniu importu, ze szkodą dla lokalnych inwestorów. W ciągu ostatnich trzech lat najwięcej przyznano kredytów na zakup samochodów. W konsekwencji w roku 2008 rząd wprowadził podatek od sprzedaży nowych pojazdów, a wraz z wprowadzeniem Uzupełniającej Ustawy Budżetowej na rok 2009 zawęził możliwość przyznawania przez banki kredytów wyłącznie do kredytów na zakup nieruchomości.

Ogólnie rzecz ujmując, rząd zarzuca firmom zagranicznym przedkładanie operacji handlowych, przynoszących natychmiastowe zyski, ponad projekty przemysłowe, w szczególności w strefach, które rząd stara się wypromować. Chodzi o tworzenie miejsc pracy, transfer umiejętności, zwiększenia produkcji i eksportu (poza węglowodorami). Lecz napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) jest raczej niewielki. Stwierdzono za to, że firmy zagraniczne wytransferowały około 7 miliardów USD zysku za rok 2007 i około 12 miliardów USD w 2008 roku. W tej sytuacji rząd wprowadził 15% podatek od zysków transferowych dla filii zagranicznych i prawo pierwokupu udziałów przedsiębiorstw, których projekty inwestycyjne zawierają środki publiczne. Problem polega jednak na tym, czy te decyzje wpłyną na relokację zysków tam gdzie rząd tego najbardziej oczekuje.

Wprowadzając niepopularne wśród inwestorów zagranicznych zmiany ustawodawcze rząd nie zamierza się jednak wycofywać ze wcześniej przyznanych ulg i przywilejów zagwarantowanych przez dwu- i wielostronne umowy o wzajemnej ochronie zagranicznych inwestycji. Rząd stara się jedynie, jak mówi, dostosować ustawodawstwo tak, by przypominało inwestorom, że wolność repatriacji zysków będzie tym większa, im większe zaangażowanie w rozwój lokalnej gospodarki.

Instytucje państwowe. Reglamentowaniem zagranicznych inwestycji zajmują się m.in. Komisja Bankowa, Komisja ds. Konkurencji oraz inne organy regulacji sektorowych. Istotne jest ostateczne wyjaśnienie prerogatyw Krajowej Agencji ds. Rozwoju Inwestycji (ANDI) i instytucji zdecentralizowanego Jednego Okienka, które muszą pogodzić dwa całkiem różne oczekiwania: pomoc inwestorowi w realizacji jego projektu i zagwarantowanie państwu, że inwestycja będzie przydatna dla gospodarki kraju.

Wsparcie władz publicznych koncentruje się na pomocy inwestorowi i na tworzeniu miejsc pracy. Służą temu następujące środki:

- ▶ gwarancja zwrotu: dotyczy pożyczek bankowych zakontraktowanych przez MiŚP z tytułu finansowania inwestycji związanych z produkcją dóbr i usług, służącemu ich tworzeniu, rozwojowi lub zakupowi wyposażenia przedsiębiorstwa. Ryzykiem objęta jest zwłoka w zwrocie kredytu, przekształcenie lub sądowa likwidacja pożyczkobiorcy;
- ▶ wydatki na infrastrukturę: przejęcie przez państwo całości lub części obciążeń związanych z realizacją inwestycji zlokalizowanych w nietypowych strefach, np. realizacja sieci kanalizacyjnej, podłączeń do sieci publicznej, wykonanie systemów odprowadzających ścieki lub doprowadzających wodę do otworów wiertniczych, doprowadzenie energii elektrycznej, podłączenie do sieci dróg kolejowych;
- ▶ Fundusz wsparcia inwestycji zwiększających zatrudnienie: zobowiązanie do finansowania MiŚP poprzez lokaty w obligacjach wyemitowanych przez przedsiębiorstwa, w ramach promocji i ochrony miejsc pracy;
- ▶ zatrudnianie młodych ludzi: wsparcie młodych przedsiębiorców w celu tworzenia i rozszerzenia produkcji dóbr i usług; wspieranie wszystkich form działania służących tworzeniu miejsc pracy dla młodych (program szkolenie-praca i rekrutacja);
- ▶ promocja mikro-przedsiębiorstw: doradztwo i ukierunkowanie podczas fazy tworzenia projektu, wspieranie młodych przedsiębiorców podczas tworzenia mikro-przedsiębiorstw, przestrzeganie zobowiązań podjętych w kosztorysie, okresowe przekazywanie danych dotyczących

postępu mikro-przedsiębiorstwa, wspieranie w przypadku pojawienia się trudności, stałe szkolenie...

- ▶ inwestycje na rozwój finansowane z trzech źródeł: poprzez wkład własny, nie oprocentowany kredyt z Krajowej Agencji Wspierania Zatrudnienia Młodych (ANSEJ) oraz kredyt bankowy, którego część odsetek jest umorzona przez ANSEJ;
- ▶ inwestycje na rozwój – różne źródła finansowania: polega na aporcje własnym młodych przedsiębiorców (w zależności od poziomu inwestycji) i na kredycie nie oprocentowanym przyznanym przez ANSEJ (zmienny w zależności od poziomu inwestycji);
- ▶ pomoc fiskalna i parafiskalna: franszyza VAT-u na zakup wyposażenia i usług, zastosowanie stawki zmniejszonej o 5% opłat celnych na import wyposażenia wchodzącego w projekt inwestycji.

Ocena działań władz algierskich nie zawsze znajduje zrozumienie wśród zagranicznych przedsiębiorców oraz niezależnych instytucji. Zgodnie z raportem Międzynarodowej Korporacji Finansowej (organizacji współpracującej z Bankiem Światowym) Algieria została sklasyfikowana w 2009 roku na 136 miejscu wśród 183 państw ocenianych pod względem panującego klimatu biznesowego.

6. Handel zagraniczny

„Operacje importu i eksportu produktów mogą być dokonywane w sposób wolny” – określa ustawa z dnia 19 lipca 2003 dotycząca ogólnych zasad stosowanych przy operacjach importu i eksportu towarów, za wyjątkiem produktów, które mogłyby naruszać bezpieczeństwo oraz porządek publiczny i moralny. Pomimo tej wolności, wszystkie operacje handlowe podlegają kontroli przepływu dewiz. Może się nawet zdarzyć, że zostaną wprowadzone licencje importowe lub eksportowe na takie lub inne produkty. Produkty importowane muszą być zgodne z wymogami związanymi z ochroną konsumenta i obowiązującymi normami. Może się też okazać, że ochrona produkcji krajowej stanie się koniecznością dla władz publicznych. Wtedy zostanie wprowadzona ochrona taryfowa, środki zachowawcze, środki wyrównawcze i antydumpingowe. W ten sposób ograniczy się import produktów mogących zagrozić lub konkurować bezpośrednio z gałęzią krajowej produkcji.

Od dnia ogłoszenia tekstów dotyczących gospodarki rynkowej, nie wprowadzono ilościowych środków restrykcyjnych i nie podwyższono obowiązującego cła. Niemniej w 2009 roku w trosce o równowagę eksportu z importem rząd wprowadził zakaz udzielania przez banki kredytów konsumpcyjnych oraz ograniczył formy rozliczeń transakcji importowych do akredytywy dokumentowej.

Handel pomiędzy Polską a Algierią uregulowany został w Umowie Stowarzyszeniowej UE-Algieria, która obowiązuje od 1 września 2005 r. Określa ona m.in. kalendarz stopniowego obniżania obciążeń taryfowych (cła i innych opłat), aż do ich całkowitego zniesienia w 2017 r., kiedy ma zacząć funkcjonować eurośródziemnomorska strefa wolnego handlu. Stosowane przez Algierię mechanizmy, formy i instrumenty pozataryfowej ochrony własnego rynku porównywalne są z występującymi w odpowiednich proporcjach w innych krajach, a ich skala, rodzaj i charakter są pochodną przede wszystkim specyfiki i potrzeb rodzimej gospodarki. W coraz większym stopniu są one harmonizowane z regułami międzynarodowego handlu i uwzględniają wymogi

WTO, zważywszy na prowadzone przez Algierię negocjacje w sprawie uzyskania członkostwa w tej organizacji i wynikające z tego faktu zobowiązania.

Trudności prowadzenia współpracy gospodarczej z rynkiem algierskim wynikają przede wszystkim z odmienności kulturowej i obyczajowej partnera. W równym stopniu uciążliwe są biurokracja oraz przewlekłość i opóźnienia procedur związanych z obsługą operacji finansowych. Szczególnym utrudnieniem jest mało efektywny system bankowy, który jednakże podlega stopniowym reformom. Realizacja dostaw dla sektora publicznego ma miejsce w ramach zamówień publicznych, w drodze przetargów. Na rynku algierskim występuje bardzo silna konkurencja ze strony firm z najważniejszych gospodarczo krajów świata. Dominującym językiem handlowym jest język francuski.

Zamówienia publiczne. Algierski sektor państwowy (administracja, instytucje i przedsiębiorstwa) dokonuje importu z zagranicy towarów i usług oraz realizuje inwestycje w ramach zamówień publicznych i przetargów. Zakres przedmiotowy importu obejmuje między innymi dobra konsumpcyjne o strategicznym znaczeniu dla gospodarki, jak żywność (np. mleko w proszku, zboża, strączkowe warzywa suszone), a także leki, sprzęt i wyposażenie medyczne, materiały budowlane, maszyny i urządzenia, sprzęt inwestycyjny, specjalistyczne wyposażenie, inwestycje i usługi. Prywatyzacja gospodarki i zmiany statusu właścicielskiego przedsiębiorstw i jednostek państwowych odbywa się również w drodze zamówień publicznych i przetargów. Przepisy regulujące algierskie zamówienia publiczne publikowane są w oficjalnym dzienniku rządowym Algierii: *Journal Officiel* (www.joradp.dz). Ogłoszenia o międzynarodowych przetargach publikuje biuletyn zamówień publicznych „BOMOP” (www.anep.com.dz). Znaczącą ich część zamieszcza także miejscowa prasa, w tym francuskojęzyczny dziennik *El Moudjahid* (www.elmoudjahid.com). Informacje o przetargach w algierskim sektorze ropy i gazu publikuje specjalistyczne wydawnictwo BAOSEM (www.baosem.com), które podaje także ich rozstrzygnięcia. Informacje o wybranych przetargach są publikowane na stronach WPHI-Algier (www.alger.trade.gov.pl).

Algierskie procedury przetargowe w powszechnej opinii uznawane są za biurokratyzowane, nadmiernie rozciągnięte w czasie, z dużą liczbą kryteriów

i wymogów trudnych do spełnienia, w szczególności w części finansowej, gdzie m.in. istnieje obowiązek wpłaty kaucji w wysokości od 1 do 10% jej wartości. Przy kontraktach dużej wartości są to znaczące kwoty, z reguły niedostępne dla mniejszych firm, które w ten sposób nie mają szans na samodzielne uczestniczenie w przetargu. Organizowanym w Algierii przetargom zarzuca się także nieprzejrzystość i występowanie praktyk korupcyjnych. Dla zmiany tego stanu rzeczy podjęto starania zapewnienia przejrzystości i poprawy funkcjonowania rynku zamówień publicznych. Ten krytyczny stosunek nie zniechęca jednak firm zagranicznych do szerokiego angażowania się na rynku i uczestnictwa w przetargach na dostawy towarów, usług i realizację inwestycji. Aktywne uczestnictwo w organizowanych w Algierii przetargach daje bowiem ogromne możliwości lokowania towarów, usług, realizacji inwestycji oraz zdobycia trwałej pozycji na chłonnym i perspektywicznym rynku. W przypadku dostaw usług, a zwłaszcza realizacji kontraktów inwestycyjnych zaleca się wspólne uczestnictwo z firmami zagranicznymi lub/i algierskimi, co zdecydowanie zwiększa szanse powodzenia.

Ochrona konsumenta. Zmierzając w kierunku liberalizacji handlu w 2008 roku uchylone zostało rozporządzenie z dnia 25 lipca 2005 roku, które nakładało na firmy importowe zajmujące się prostą odsprzedażą importowanych produktów obowiązek posiadania kapitału zakładowego w wysokości 20 milionów dinarów (ok. 200 tys. euro). Firmy importowe muszą jednak nadal dysponować odpowiednią infrastrukturą magazynową, środkami transportu, kontroli jakości i zgodności. Władze mają nadzieję pogodzić w ten sposób dwa całkiem rozbieżne oczekiwania: wolność handlu z koniecznością ochrony konsumenta. Mimo tych deklaracji w lipcu 2009 roku rząd wprowadził w ramach Dodatkowej Ustawy Budżetowej kilka niepopularnych przepisów, w tym m.in. obowiązek certyfikowania towarów w kraju pochodzenia, obowiązek posiadania przez zagraniczną firmę algierskiego partnera z minimum 30% udziałów oraz ograniczenie form rozliczeń transakcji importowych wyłącznie do akredytywy dokumentowej.

7. Inwestycje zagraniczne

W Algierii funkcjonuje opinia, że każdą inwestycję zagraniczną negocjuje się oddzielnie, niemniej pośród ulg i korzyści, o które inwestor może zabiegać, jest pakiet podatkowy oferowany inwestorom zagranicznym na etapie realizacji projektu, w skład którego wchodzi:

- ▶ zwolnienie z opłat celnych na dobra importowane objęte cłem i wchodzące bezpośrednio do realizacji inwestycji;
- ▶ franszyza VAT-u na dobra i usługi importowane lub zakupione lokalnie i wchodzące bezpośrednio do realizacji inwestycji;
- ▶ zwolnienie z podatku od nabycia praw majątkowych na zakup nieruchomości w ramach realizowanej inwestycji.

Na etapie eksploatacji na okres trzech lat od dnia stwierdzenia rozpoczęcia działalności organy podatkowe udzielają:

- ▶ zwolnienia z podatku od zysków od przedsiębiorstw;
- ▶ zwolnienia z podatku od działalności gospodarczej.

Realizując inwestycje w strefach, których rozwój wymaga szczególnego udziału państwa, inwestorzy korzystają ze specjalnych przywilejów. Dotyczy to również inwestycji mających szczególne znaczenie dla gospodarki kraju i tych z zakresu technologii chroniących środowisko i zasoby naturalne. Krajowa Rada ds. Inwestycji (CNI) określa strefy pod inwestycje i sporządza wykaz inwestycji zatwierdzonych do realizacji.

Na etapie realizacji inwestycji, poza korzyściami płynącymi z systemu ogólnego, przedsiębiorcy korzystają również z:

- ▶ opłaty rejestracyjnej po niższej stawce dla aktów założycielskich spółek i zwiększenia kapitału;
- ▶ częściowego lub całkowitego przejęcia przez państwo kosztów wydatków poniesionych na roboty infrastrukturalne niezbędne do realizacji inwestycji;
- ▶ zwolnienia przez okres dziesięciu lat działalności z podatków od zysków od przedsiębiorstw i od działalności gospodarczej;

- ▶ zwolnienia od dnia nabycia przez okres dziesięciu lat z podatku gruntowego od nieruchomości, które wchodzi do projektu;
- ▶ przyznania dodatkowych przywilejów, które mają na celu ulepszenie lub ułatwienie inwestycji, takich jak przeniesienie deficytów i terminów amortyzacyjnych.

W przypadku inwestycji o szczególnym znaczeniu dla gospodarki krajowej inwestor korzysta przez maksymalny okres pięciu lat ze zwolnienia z:

- ▶ podatków, opłat i innych odpisów o charakterze podatkowym dotyczących wyrobów pochodzących z importu i z rynku lokalnego, dóbr i usług niezbędnych do realizacji inwestycji;
- ▶ opłaty rejestracyjnej dotyczącej przeniesienia własności nieruchomości przeznaczonych do produkcji;
- ▶ opłaty rejestracyjnej dla aktów założycielskich spółek i zwiększenia kapitału;
- ▶ podatku gruntowego od nieruchomości przeznaczonych pod produkcję.

W fazie realizacji inwestor korzysta maksymalnie przez dziesięć lat ze zwolnienia z podatków od zysków od przedsiębiorstw i od działalności zawodowej.

Krajowa Rada ds. Inwestycji (*Conseil national de l'investissement* – CNI) odpowiedzialna jest za strategię, politykę wsparcia, stosowanie obowiązującego prawa, w szczególności rozporządzenia z dnia 20 sierpnia 2001. Prerogatywy CNI dotyczą zwłaszcza:

- ▶ przedłożenia propozycji dotyczącej strategii i priorytetów dla rozwoju inwestycji;
- ▶ analizy i zatwierdzenia krajowego programu inwestycyjnego;
- ▶ złożenia propozycji dotyczącej dostosowania inicjatyw podjętych przez inwestora;
- ▶ analiza zapotrzebowania na nowe ulgi, jak również modyfikacja już istniejących;
- ▶ analiza i zatwierdzenie kryteriów identyfikacji projektów mających duże znaczenie dla gospodarki;

- ▶ wydanie opinii na temat stref mających skorzystać z systemu derogacyjnego;
- ▶ oceny kredytów potrzebnych do sfinansowania krajowego programu promocji inwestycji;
- ▶ składania rządowi propozycji decyzji i działań w celu promowania inwestycji;
- ▶ zachęcanie do tworzenia i rozwoju instytucji i instrumentów finansowych wspierających inwestycje.

Do ministra odpowiedzialnego za Promocję inwestycji należy zagwarantowanie, że sekretariat Krajowej Rady ds. Inwestycji (CNI) będzie czuwał nad realizacją postanowień i zaleceń Rady.

Krajowa Agencja ds. Rozwoju Inwestycji (*Agence national pour le développement de l'investissement* – ANDI) to instytucja publiczna dotowana z budżetu, posiadająca osobowość prawną i niezależność finansową. Zgodnie z dekretem wykonawczym z dnia 9 października 2006 ma sześć zadań do wykonania:

- ▶ zapewnić promocję i rozwój inwestycji;
- ▶ informować i wspierać inwestorów;
- ▶ ułatwić i doprecyzować projekty za pośrednictwem instytucji Jednego Okienka (*Guichet unique décentralisé* – GUD);
- ▶ przyznawać ulgi i przywileje związane z inwestycją;
- ▶ pomagać w nabywaniu gruntów pod inwestycję;
- ▶ zapewnić przestrzeganie zobowiązań zaciągniętych przez inwestora.

W praktyce ANDI zajmuje się również:

- ▶ zapewnieniem usług polegających na nawiązaniu stosunków gospodarczych i ułatwieniem zawierania umów pomiędzy firmami algierskimi i zagranicznymi;
- ▶ wspieraniem inwestorów w kontaktach z lokalną administracją;
- ▶ indywidualnym wsparciem dla inwestorów nie-rezydentów i wypełnianiem dla nich formalności związanych z realizacją projektu;
- ▶ przygotowaniem bazy danych dotyczących ofert biznesowych i pro-

- pozycji współpracy zbliżonych do zakresu inwestycji;
- ▶ przygotowaniem systemów informacji bezpośrednio dostępnych dla przedsiębiorców;
 - ▶ określaniem i usuwaniem przeszkód zagrażających dobrej realizacji projektu;
 - ▶ zarządzaniem portfelem nieruchomości i informowaniem inwestorów o dostępnych ofertach;
 - ▶ rozwojem wzajemnej współpracy;
 - ▶ prowadzeniem statystyk i zbieraniem informacji na temat postępu projektów;
 - ▶ sprawowaniem kontroli nad przestrzeganiem przez inwestorów podpisanych zobowiązań.

ANDI posiada również uprawnienia do podpisywania w imieniu rządu umów z rodzimą firmą inwestora. Firma rodzima zobowiązuje się do rzetelnej realizacji projektu. Celem umowy jest określenie rodzaju praw i przywilejów przyznanych inwestorowi oraz warunków ich nadania. Dokładnie określa zakres inwestycji (wymagane minimalne środki własne, itp.), system dewizowy, gwarancje ochronne, wprowadzone ewentualne zmiany przepisów dotyczących kierunku inwestycji, datę wejścia umowy w życie, zastosowane ustawy i przepisy dotyczące ewentualnych roszczeń spornych.

Jedno Okienko (*Guichet unique décentralisé* – GUD) jest instytucją stworzoną i działającą w strukturach ANDI. Jej zadaniem jest ułatwianie i uproszczenie procedur i formalności związanych z tworzeniem firm i z realizacją projektów. Ważne, że decyzje podejmowane przez organy administracji mogą być podważone przez instytucję Jednego Okienka, które skupia tematykę inwestycyjną pojawiającą się w dziewięciu różnych organach administracji:

- ▶ ANDI: jej przedstawiciel ma obowiązek dostarczać informacje potrzebne inwestorowi;
- ▶ Krajowe Centrum Rejestru Handlowego (CNRC): jej przedstawiciel jest zobowiązany dostarczyć, nawet tego samego dnia, świadectwo o pierwszeństwie nazwy firmy i tymczasowe pokwitowania pozwalające dopełnić formalności koniecznych do realizacji inwestycji;

- ▶ administracja podatkowa: jej przedstawiciel ma obowiązek uczestniczenia i ułatwienia inwestorom kontaktów z urzędem podatkowym w trakcie realizacji projektu;
- ▶ administracja dóbr państwowych: jej przedstawiciel ma obowiązek informowania inwestora o dostępności publicznej oferty gruntowej, jej lokalizacji, sytuacji prawnej oraz poziomu cen;
- ▶ administracja celna: jej przedstawiciel ma obowiązek towarzyszenia inwestorowi przy dopełnianiu wymaganych formalności celnych;
- ▶ administracja budowlana: jej przedstawiciel towarzyszy inwestorowi przy wypełnianiu formalności związanych z uzyskaniem pozwolenia na budowę i innych pozwoleń związanych z prawem budowlanym;
- ▶ administracja zagospodarowania terytorium i środowiska: jej przedstawiciel towarzyszy inwestorowi przy uzyskiwaniu uprawnień związanych z ochroną środowiska;
- ▶ administracja ds. zatrudnienia: jej przedstawiciel informuje inwestorów o ustawodawstwie pracy, zapewnia kontakty ze strukturami odpowiedzialnymi za wystawianie pozwoleń na pracę oraz niezbędnych dokumentów w celu wydania decyzji w jak najkrótszym czasie;
- ▶ zdecentralizowana administracja lokalna: urzędnik gminy jest zobowiązany do przystąpienia do legalizacji niezbędnej dokumentacji inwestycyjnej. Legalizacja dokumentów odbywa się w trybie natychmiastowym.

Na bezpośrednim partnerze inwestora zagranicznego, dyrektorze Jednego Okienka spoczywa duża odpowiedzialność. Jego podstawowe zadania to: podjęcie inwestora nie rezydenta, przyjęcie jego oświadczenia, sporządzenie i wystawienie zaświadczenia depozytowego, przejęcie kosztów dokumentacji inwestora, i pozytywne dokończenie procesu inwestycyjnego.

Transfer kapitału. Inwestycje realizowane na podstawie aportów w dewizach wymiennych notowanych przez Bank Algierii (bank centralny), korzystają z gwarancji transferu dochodów rzeczywistych netto pochodzących z cesji lub likwidacji. Transfer jest możliwy nawet, jeśli są one wyższe od kwoty zainwestowanego kapitału. Zarządzenie Banku Algierii z dnia

6 czerwca 2005 dotyczące inwestycji zagranicznych określa sposoby transferu dywidend, zysków i dochodów rzeczywistych netto pochodzących z cesji lub likwidacji inwestycji.

Podstawę obliczenia kwoty kapitałów i zysków transferowych stanowi całość środków przywiezionych przez inwestora do Algierii. Przepisy nie zezwalają natomiast na transfer wydatków poniesionych przez inwestora na realizację projektu. Wartość dóbr i produktów, które są przedmiotem bezpośredniej odsprzedaży (tzn. bez tworzenia wartości dodanej) nie są wybierane do transferu.

Bank Algierii jest upoważniony do sprawowania kontroli nad transferami dewizowymi dokonywanymi przez główne banki w kraju. Jednak afery finansowe opisywane w lokalnej prasie rzucają cień na przejrzystość operacji transferowych. W tym kontekście podnoszą się głosy żeby upoważnić Bank Algierii do przejścia, na drodze ponownej centralizacji, upoważnień transferowych. Nadal jednak obowiązują przepisy z dnia 6 czerwca 2005.

Transfer zagranicę przychodów pochodzących z usług wykonanych w Algierii w ramach oficjalnie zatwierdzonych inwestycji nie jest automatyczny. Bank Algierii interweniuje, aby upewnić się, że usługa została faktycznie udzielona, że nie miała fikcyjnego charakteru. Z tego tytułu usługodawca zobowiązany jest dostarczyć obszerną dokumentację i nigdy nie ma pewności, że uzyska pozwolenie na transfer, a nawet, jeśli je uzyska, to nie wie, czy będzie mógł przekazać całą kwotę za wykonane usługi.

Umowy bilateralne i wzajemna ochrona inwestycji. Algieria zawarła około pięćdziesięciu umów bilateralnych o wzajemnej ochronie inwestycji. Umowy, które miały prawdopodobnie największy wpływ na rozwój gospodarki algierskiej, to te zawarte z krajami Unii Europejskiej (szczególnie Francji, Hiszpanii, Włoch, Niemiec, Szwajcarii), krajami arabskimi (Kuwejt, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Katar), Stanami Zjednoczonymi i Chinami. Warunkiem wprowadzenia umów jest wzajemność. Każda ze stron zapewnia sprawiedliwą ochronę inwestycji drugiej strony, oraz zobowiązuje się do przyznania niezbędných upoważnień i traktowania na równi z krajowymi

inwestorami. Zapewnia również te same przywileje i gwarancje inwestycjom realizowanym przed wejściem w życie umowy (zasada wsteczności).

Pomiędzy Polską a Algierią umowa o wzajemnej ochronie inwestycji nie została dotychczas podpisana.

Nacjonalizacja i wyłączenie mogą być przeprowadzone jedynie z powodów wyższej konieczności publicznej i nie mogą w żadnym wypadku być dyskryminacyjne. Wszelkie akty nacjonalizacji lub wyłączenia są podstawą do wypłacenia reparacji, odszkodowania lub odpowiednich kompensacji w dewizach wymiennych transferowanych dowolnie i bez opóźnień. Ponadto właściwy sąd, który jest również niezależnym międzynarodowym sądem arbitrażowym, może być powołany do wydania opinii na temat zasadności decyzji. Algieria we wszystkich umowach gwarantuje wolny transfer środków zaangażowanych w zrealizowane inwestycje, odszkodowań, dochodów ze sprzedaży oraz całkowitej lub częściowej likwidacji dóbr, przywilejów, pensji i innych wynagrodzeń.

Co robić w przypadku sporów? Spory między stronami umowy rozstrzygane są polubownie przez rządy. W przypadku niepowodzenia, procedura przewiduje odwołanie się do sądu arbitrażowego, w którego skład wchodzi trzech członków, w tym dwóch wybranych przez strony, a ci wybierają trzeciego. Sąd arbitrażowy kieruje się zasadami ogólnie przyjętego prawa międzynarodowego. W przypadku, gdy spór toczy się pomiędzy rządem algierskim a inwestorem zagranicznym, strony próbują rozwiązać go polubownie. Gdy się to nie uda, zastosowana zostanie klauzula arbitrażu zawarta w ich umowie. Arbitrzy w celu rozstrzygnięcia sporu odwołują się do trzech źródeł prawnych:

- ▶ uregulowań wynikających z umowy bilateralnej dotyczącej ochrony inwestycji;
- ▶ prawa krajowego strony umowy na terytorium, którego realizowana jest inwestycja, w tym przepisów dotyczących konfliktów między ustawami;
- ▶ przepisów i zasad ogólnie przyjętego prawa międzynarodowego.

8. Formy działalności gospodarczej

W Algierii można prowadzić działalność gospodarczą w ramach następujących form prawnych:

- ▶ Spółka cywilna – *Société en nom collectif (SNC)*
- ▶ Spółka komandytowa prosta – *Société en commandite simple (SCS)*
- ▶ Spółka osobowa – *Société en participation (SP)*
- ▶ Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – *Société à responsabilité limitée (SARL)*
- ▶ Spółka jednoosobowa z o. o. – *Entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée (EURL)*
- ▶ Spółka S.A. – *Société par action (SPA)*
- ▶ Spółka komandytowa akcyjna – *Société en commandite par action (SCA)*

Przedsiębiorstwa zagraniczne mogą zacząć tworzenie firmy w Algierii od zwrócenia się do lokalnego przedstawiciela. Mogą również rozpocząć działalność poprzez otwarcie własnego przedstawicielstwa lub biura łączności. Rozwiązanie to zapewnia ograniczenie wydatków przy jednoczesnym zapewnieniu stałej obecności w Algierii.

Zagraniczne firmy mogą również otwierać swoje filie, które są jednostkami nieposiadającymi osobowości prawnej i które (zarówno od strony prawnej i ekonomicznej) podlegają bezpośrednio firmie macierzystej.

W Algierii najczęściej spotyka się spółki z o. o. (60% firm zarejestrowanych w Rejestrze Spółek), spółki akcyjne (30%) i jednoosobowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (10%). Natomiast spółki akcyjne (SPA) oraz komandytowe praktycznie nie występują. Jednoosobowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zostały powołane dekretem z dnia 9 grudnia 1996 roku w celu rozwinięcia prywatnej inicjatywy i umożliwienie wszystkim zainteresowanym rozpoczęcie działalności przy maksymalnym ograniczeniu ryzyka.

Zanim wybierzemy odpowiednią formę działalności warto zapoznać się z elementami wspólnymi dla większości firm:

Nazwa (*dénomination sociale*): trzeba upewnić się, czy proponowana nazwa zakładanej firmy nie jest już w użyciu. W tym celu należy uzyskać zaświadczenie o braku wpisu w Rejestrze Handlowym (*Certificat de non inscription de la dénomination de la société*) wydawane przez Krajowe Centrum Rejestru Handlowego (*Centre National du Registre de Commerce – CNRC*) – www.cnrc.org.dz.

Przedmiot działalności (*Objet social*): zasadniczo jest dowolny, pod warunkiem poszanowania obowiązującego prawa w sytuacji wybrania działalności podlegającej specyficznym ograniczeniom.

Aport (*Apport*): może być wniesiony w środkach płatniczych (obowiązek złożenia zabezpieczenia u notariusza lub instytucji o charakterze finansowym). Dla nie-rezydentów algierskich środki finansowe zabezpieczone zostaną na specjalnym koncie dewizowym w imieniu tworzącej się firmy w banku. Aport może być wniesiony również w naturze; wartość potwierdzi komisarz wyznaczony decyzją sądu na podstawie zgłoszenia założycieli firmy.

Kapitał zakładowy (*Capital social*): minimalny kapitał zakładowy dla firmy, której podstawową działalność stanowi sprzedaż importowanych towarów do niedawna wynosił 20 mln. DA, tj. ok. 20 tys. euro. W 2007 roku wartość ta została obniżona w przypadku spółki z o.o. do wysokości 100 tys. DA, tj. ok. 1 tys. euro.

Odpowiedzialność (*Responsabilité*): w zależności od sytuacji za długi firmy, za popełnione uchybienia w stosunku do obowiązującego prawa, nieprzestrzeganie statutu lub za niegospodarność, zarządzający odpowiadają indywidualnie lub solidarnie.

Statut (*Statut*): powinien być podpisany przez każdego ze wspólników, czy akcjonariuszy, osobiście, lub przez osobę do tego upoważnioną. Wspólnicy

wybierają radę nadzorczą lub zarządzającego, a stosowny zapis umieszczają w statucie firmy.

Wybrane informacje o najczęściej spotykanych formach prawnych firm handlowych działających w Algierii:

Spółka akcyjna (SPA) odpowiada zapisom art. 592 oraz późniejszym Kodeksu Handlowego – KH (*Code de Commerce*).

Minimalna liczba akcjonariuszy wynosi 7, za wyjątkiem spółek z kapitałem państwowym.

Kapitał zakładowy SPA wynosi 1 mln DA, tj. ok. 10 tys. euro.

Wspólnicy odpowiadają do wysokości wniesionych udziałów.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (SARL) odpowiada zapisom art. 564 i następnym KH. Może być założona przez dwóch lub więcej wspólników, którzy odpowiadają za ewentualne zobowiązania spółki do wysokości swoich aportów.

Spółka SARL może mieć jednego wspólnika, wtedy określana jest mianem działalności jednoosobowej (*Entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée – EURL*).

SARL to najczęściej stosowana forma implementacji zagranicznej na rynku. Założyć spółkę SARL jest dosyć łatwo. W tym celu w obecności notariusza należy podpisać, wraz ze wspólnikami, wstępną umowę spółki. Wcześniej jednak trzeba sprawdzić, czy proponowana nazwa firmy, nie została już zarejestrowana w Algierii - zaświadczenie o braku wpisu nazwy tworzonej firmy. Informację uzyskamy w ANDI (*Agence Nationale de Développement de l'Investissement*) w okienku dla inwestorów, tzw. *guichet unique*. Po przedstawieniu notariuszowi zaświadczenia z ANDI, otrzymamy skierowanie do banku w celu założenia konta tymczasowego. Posłuży ono na przekazanie aportu finansowego wspólnika/wspólników zagranicznych (nie można wpłacić na to konto gotówki, trzeba dokonać przelewu z zagranicy, nie koniecznie z Polski). Po otrzymaniu zaświadczenia z banku o wpłynięciu środków (realizacja zlecenia przelewu może trwać 2-4 tygodnie) zostanie spisana umowa spółki. Pozostanie jeszcze zatwierdzić na okres trzech lat audytora z urzędu.

Spółka jednoosobowa (*EURL – Entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée*) odpowiada zapisom Dekretu Nr 96-27 z 9 grudnia 1996 roku zmieniającego art. 564 KH.

Spółka komandytowa prosta (*SCS – Société en commandite simple*) praktycznie w Algierii nie występuje. Umożliwiłaby jednak współpracę przedsiębiorcom, którzy podejmują wspólne ryzyko działalności gospodarczej do wysokości wartości ich własnego majątku.

Stowarzyszenie/konsorcjum (*Le groupement/consortium*): jest to szczególna forma działalności gospodarczej, która pod pewnymi aspektami nie jest właściwie spółką handlową, i która nie pozwala na implementację, ale jednak jest często wykorzystywana przez firmy zagraniczne działające w Algierii.

Celem powołania konsorcjum może być utworzenie pomiędzy dwoma, lub więcej, podmiotami stowarzyszenia w celu wykorzystania wszelkich, dostępnych na mocy prawa, środków w celu wsparcia działalności gospodarczej członków konsorcjum i osiągnięcia wyznaczonego celu. Konsorcjum stanowi płaszczyznę współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, które posiadają pełną niezależność prawną. Celem nie jest generowanie zysku przez konsorcjum, lecz wspieranie działalności swoich członków.

Stowarzyszenie z chwilą rejestracji uzyskuje osobowość prawną. Odwrotnie Konsorcjum nie posiada osobowości prawnej, gdyż struktura ta wykorzystywana jest jedynie w przypadkach, gdy kilka firm uzgadniają z osobą trzecią wspólną realizację określonego celu/kontraktu.

Podstawową zasadą utworzenia stowarzyszenia jest dobrowolna umowa, i w tym znaczeniu nie podlega prawu o spółkach. Działalność stowarzyszenia jest oparta o umowę założycielską określającą relacje wewnątrz stowarzyszenia. Członkowie stowarzyszenia mogą wnieść swój aport. W przypadku, gdy tego zaniechają stowarzyszenie nie będzie posiadało własnego kapitału zakładowego. Stowarzyszenie funkcjonuje jak spółka osobowa, jego członkowie odpowiadają solidarnie za jego długi. W praktyce w Algierii stowarzyszenie/konsorcjum wykorzystywane jest wspólnie przez firmy zagraniczne w celu zdobycia określonych projektów ogłaszanych

często w drodze publicznych przetargów. W tym celu firmy łączą się z partnerami zagranicznymi, lub z firmami lokalnymi. Firma, jako członek stowarzyszenia, realizując kontrakt w Algierii, nie ma usankcjonowanego bytu prawnego w tym kraju. Chcąc uzyskać implementację w Algierii musi założyć własną strukturę, bądź, jako spółkę prawa algijskiego, bądź, jako oddział firmy macierzystej.

Inne formy implementacji firmy w Algierii:

Biuro łączności technicznej (*Bureau de liaison*) podlega uproszczonemu systemowi podatkowemu odpowiadającemu art. 1 Instrukcji międzyresortowej z 30 czerwca 1986 r. Biuro łączności technicznej nie może w świetle obowiązującego w Algierii prawa prowadzić działalności przynoszącej zysk. Koszty działalności ponoszone są przez rodzimą spółkę w kraju pochodzenia. Koszty działalności biura są opłacane w dinarach algijskich w oparciu o przewalutowanie otrzymanych z zagranicy środków dewizowych.

Zezwolenie na prowadzenie BŁT wydaje Minister Handlu na odnawialny okres 2 lat.

Uzyskanie zezwolenia uzależnione jest od:

- ▶ złożenia kaucji w wysokości 20 tys. USD,
- ▶ złożenia kwoty 2 tys. USD na zablokowanym koncie w algijskim banku na okres ważności zezwolenia,
- ▶ otwarcia konta CEDAC (*Compte en dinars algeriens convertibles*) w tym samym banku,
- ▶ dokonania przelewu środków dewizowych niezbędnych na pokrycie wydatków związanych z działalnością biura przez okres min. trzech miesięcy.

Pod koniec lat 70-tych i 80-tych Biuro łączności technicznej było jedyną prawnie dopuszczoną formą działalności dla firm zagranicznych zamierzających rozwijać działalność gospodarczą w Algierii. Obecnie jego znaczenie uległo zmniejszeniu, gdyż liberalizacja prawa zezwała na tworzenie spółek o formach lepiej odpowiadających celom zagranicznej implementacji w Algierii. W świetle obowiązującego prawa firma zagraniczna nie powinna

odwoływać się do formy Biura łączności technicznej jeżeli ma na celu swój dalszy aktywny rozwój w Algierii; niemniej wiele firm zagranicznych sprzedających swoje produkty w Algierii w celach promocyjnych nadal korzysta z tej formy. Pozwala im to na obecność w kraju importera przy równoczesnym prowadzeniu sprzedaży z zagranicy.

Korzyści są natury fiskalnej (unikania się szeregu podatków), prawnej (pomija się procedury i koszty założenia spółki zagranicznej), finansowe (znikome koszty zatrudnienia, brak magazynowania towarów, opłat celnych itp.).

Oddział firmy zagranicznej. Na mocy Dekretu wykonawczego Nr 97-41 z 18 stycznia 1997 r. każda firma handlowa posiadająca siedzibę zagranicą otwierając swój oddział w Algierii ma obowiązek uzyskania wpisu do Rejestru Handlowego. Z chwilą uzyskania wpisu do Rejestru Handlowego staje się firmą rezydującą w Algierii, jednakże nie uzyskuje osobowości prawnej. Oddział firmy traktowany jest w Algierii jako przedstawicielstwo firmy zagranicznej. Posiada legalność prawną w Algierii, ale ma to drugorzędne znaczenie, gdyż wpis do Rejestru Handlowego dokonuje się w imieniu (zagranicznej) firmy macierzystej.

Oddział firmy zagranicznej może prowadzić działalność handlową na terenie całej Algierii na tych samych zasadach, co firma handlowa algierska. Zaleca się założenie oddziału firmom, którym zależy na stworzeniu obrazu działalności stabilnej i na lata określonej strategii rozwoju w Algierii. Niemniej biorąc pod uwagę stan obowiązującego obecnie w Algierii prawa forma oddziału nie przedstawia tych samych zalet, co oddział firmy zagranicznej w innych krajach. Skomplikowane i niejasne czasami ustawodawstwo nie pozwala jeszcze w Algierii prowadzić firmom zagranicznym działalności w warunkach pełnego bezpieczeństwa. Mankamentem jest np. brak możliwości transferu zysków, Oddział nie może też wystawiać faktur w dewizach, a z faktu braku własnej osobowości prawnej wynika np. niemożność zawierania kontraktów z rodzimą firmą.

Wobec rosnącego z roku rok importu rząd stara się podejmować kroki mające na celu ograniczenie sprowadzanych do Algierii towarów. W tym właśnie duchu należy postrzegać przepisy wprowadzone w lipcu 2009 roku

na mocy Uzupełniającej Ustawy Budżetowej, które odnoszą się do zasad funkcjonowania zagranicznych firm w Algierii. Na mocy tej ustawy obecnie wszystkie zagraniczne firmy prowadzące działalności w Algierii, zobowiązane są do posiadania algierskiego partnera z minimum 30% udziałów. Ponadto, w przypadku projektów inwestycyjnych z udziałem kapitału zagranicznego, partner lokalny ma posiadać większościowy pakiet udziałów (minimum 51%). Na mocy ww. ustawy ograniczone zostały dopuszczalne prawem formy płatności w handlu zagranicznym. Obecnie jedyną dopuszczaną w Algierii formą płatności w międzynarodowych rozliczeniach handlowych jest akredytywa dokumentowa.

Rejestracja firmy. Podstawowe dokumenty wymagane (przez notariusza) celem ukonstytuowania firmy:

- ▶ zaświadczenie o braku wpisu nazwy tworzonej firmy (*Certificat de non inscription de la dénomination de la société*);
- ▶ kontrakt najmu lokalu na siedzibę firmy, potwierdzony notarialnie;
- ▶ potwierdzenie z banku o przekazaniu środków finansowych przez akcjonariuszy nie rezydujących w Algierii.

Wspólnicy (lub akcjonariusze) powinni posiadać:

- ▶ upoważnienie organu założycielskiego firmy do udziału w kapitale spółki;
- ▶ świadectwo rejestracji firmy;
- ▶ egzemplarz statutu firmy.

Wspólnik, jako osoba fizyczna, powinien dodatkowo posiadać:

- ▶ wyciąg z aktu urodzenia;
- ▶ zaświadczenie o niekaralności;
- ▶ kopię dowodu osobistego lub paszportu.

Rejestracji firmy dokonuje się w Krajowym Centrum Rejestru Handlowego (*Centre National du Registre de Commerce – CNRC*) – www.cnrc.org.dz.

W okresie urzędowych dwóch miesięcy od chwili ustanowienia statutu firmy należy złożyć komplet dokumentów do rejestracji w Krajowym Centrum Rejestru Handlowego.

W celu uzyskania wpisu do Rejestru Handlowego należy złożyć następujące dokumenty:

- ▶ wypełniony stosowny wniosek na formularzach *CNRC*,
- ▶ statut firmy (dwa egzemplarze),
- ▶ określić rodzaj działalności na podstawie obowiązującej w *CNRC* nomenklatury – NAE (*Nomenclature des Activités Économiques*),
- ▶ umowę najmu, lub akt własności, lokalu przeznaczanego na działalność firmy,
- ▶ zezwolenie na prowadzenie działalności reglamentowanej,
- ▶ zaświadczenie o braku wpisu w Rejestrze Handlowym rejestrowanej nazwy firmy,
- ▶ kopię zaświadczenie o publikacji w Urzędowym Biuletynie (*Bulletin Officiel des Annonces légales – BOAL*) i w wybranym dzienniku o zasięgu krajowym,
- ▶ wyciąg z aktu urodzenia oraz świadectwo o niekaralności dla osób zarządzających, administratorów, członków zarządu i rady nadzorczej firmy,
- ▶ dowód uiszczenia opłaty skarbowej,
- ▶ potwierdzenie opłaty kosztów rejestracji w *CNRC*.

9. Sektor bankowy

Wraz ze zniesieniem okólnika z dnia 8 sierpnia 2004 nakazującego firmom państwowym ustalanie miejsca wypełnienia zobowiązania płatniczego (fr. *domiciliation*) w odniesieniu do wszystkich operacji handlowych w bankach państwowych, algierski rynek bankowy stał się teoretycznie otwarty na współpracę pomiędzy podmiotami gospodarczymi (niezależnie od ich statutu) a i autoryzowanymi pośrednikami, jakimi są zarejestrowane w Algierii banki (w liczbie 26). Do tej pory banki prywatne wahały się czy funkcjonować na zasadzie banków handlowych, co ograniczyłoby ich działalność do przyjmowania depozytów oraz przyznawania kredytów konsumpcyjnych dla uprzywilejowanej, bo wypłacalnej, grupy klientów. Dodatkowa Ustawa Budżetowa ogłoszona 26 lipca 2009 roku w znacznym stopniu ograniczająca możliwości udzielania przez banki kredytów konsumpcyjnych nie ułatwi im decyzji. Jak twierdzi minister finansów dodatkowe ograniczenia mają doprowadzić do spadku nadmiernie rozwiniętego importu dóbr konsumpcyjnych.

Instytucje finansowe. Sektor bankowy jest kluczowy dla rozwoju gospodarki algierskiej. Jednak najpierw trzeba uwolnić liczne hipoteki oraz doprowadzić do rzeczywistej niezależności banków po to, aby mogły same ocenić ryzyko wynikające z pożyczania środków finansowych w odniesieniu do własnego kapitału. Dzięki uzdrowieniu portfela zobowiązań przyznawanie kredytów stanie się bardziej skuteczne. Rozpowszechnienie nowych produktów bankowych i zwrócenie większej uwagi na różne potrzeby klientów, szczególnie w kwestii rozszerzenia oferty kredytów hipotecznych i konsumpcyjnych doprowadzi do ich większej efektywności.

Według banku Algierii, na koniec grudnia 2007, sieć państwowych banków handlowych liczyła z 1093 agencji i filii, a prywatnych banków i instytucji finansowych 196 agencji. Łącznie działa 1338 okienek, czyli przypada 1 okienko na 25700 mieszkańców, podczas, gdy w roku 2006 było to 1 okienko na 26200 mieszkańców. Ta poprawa jest jeszcze bardziej zauważalna, jeśli uwzględnimy jedynie populację aktywną zawodowo. Według Banku Algierii

w roku 2007 współczynnik wynosił 1 okienko na 7850 pracujących, podczas, gdy w roku 2006 było ich 8030.

Od modernizacji sektora bankowego zależy stworzenia setek tysięcy nowych miejsc pracy na terenie całego kraju. Doświadczenie pokazało jednak, że banki państwowe rzadko są w stanie zapewnić skuteczne finansowanie inwestycji i wsparcie dla przedsiębiorców.

Rozpoczęta w roku 2007 prywatyzacja *Crédit populaire algérien* (CPA), po której miała nastąpić prywatyzacja Algierskiego Banku ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (BADR) oraz Banku Rozwoju Lokalnego (BDL), w zamyśle władz państwowych miała zapewnić klientom, jakość usług na poziomie porównywalnym z nowoczesnymi instytucjami finansowymi i dostęp do kredytów na powszechnie stosowanych warunkach.

Oczekuje się, że otwarcie sektora doprowadzi do głębokich przemian oraz że będzie sprzyjało „ubankowieniu”, tj. wchłonięciu licznych instytucji finansowych działających na nielegalnym rynku dewizowym. Zmiana przepisów pozwoliłaby uzyskać finansowe wsparcie małym i średnim przedsiębiorstwom, z których część gotowa jest przejść wybrane do prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowe. Zakłada się, że Bank Algierii będzie w stanie sprawować skuteczną kontrolę nad wszystkimi bankami działającymi w Algierii, bez ingerowania w ich zarządzanie oraz ich własną ocenę ryzyka kredytowego - pod warunkiem oczywiście, że banki te działają zgodnie z wymogami algierskiego prawa bankowego.

Znacząca poprawa wyników banków jest celem o tyle ważnym, że rynek finansowy został już dotknięty marazmem o charakterze niemal strukturalnym. Nie jest on w stanie finansować gospodarki narodowej. Działalność międzynarodowych instytucji ubiegających się o przejęcie banków CPA, BADR i BDL będzie o tyle ułatwione, że banki te posiadają wielu klientów oraz imponującą sieć agencji, w szczególności w dużych aglomeracjach (Algier, Oran, Konstantyna, Annaba, Sétif, Batna i inne).

10. Nieruchomości

Przepisy dotyczące warunków cesji i koncesjonowania terenów podlegających prywatnym zasobom państwa i przeznaczonych pod realizację działalności inwestycyjnej zostały przyjęte 30 sierpnia 2006 roku. Powyższym przepisom nie podlegają jednak grunty rolne, parcele znajdujące się w miejscowościach turystycznych, parcele należące do kopalń, stref wydobywania węglowodorów oraz parcele przeznaczone do promocji nieruchomości i gruntów.

Inwestorzy mogą otrzymać albo odnawialną koncesję na okres minimum dwudziestu lat, albo cesję w przypadku projektów zintegrowanych. W ramach koncesji przyznawane jest prawo do otrzymania pozwolenia na budowę oraz na ustanowienie hipotek wymaganych prawem. Koncesja może być zamieniona na cesję na prośbę koncesjonariusza i pod warunkiem, że ten faktycznie zrealizował swój projekt i otrzymał świadectwo zgodności. Do dyspozycji inwestorów oddano prawie 5,5 tys. ha : 1,7 tys. ha w strefach typowo przemysłowych, 3,2 tys. ha w strefach, na których prowadzona jest działalność gospodarcza i 600 ha, które stanowią pozostałe aktywa zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych.

Od koncesji do cesji. Przypadek koncesji polubownej: prośba o cesję musi być złożona w czasie dwóch lat od zakończenia projektu. Dokonywana jest przez właściwy urząd na podstawie wartości handlowej. Opłaty wniesione od początku trwania koncesji są odliczane od tej wartości. W przypadku koncesji w drodze przetargu otwartego, podanie musi być również złożone w terminie dwóch lat od zakończenia projektu. Wartość cesji ustala się na podstawie ceny równej dwudziestokrotności kwoty opłaty rocznej wynikającej z przetargu, po odliczeniu opłat wpłaconych od początku trwania koncesji. W obu przypadkach, jeśli podanie o cesję zostanie złożone po ustalonym terminie dwóch lat, wniesione opłaty nie zostaną odliczone od wartości cesji. Dekret z dnia 30 sierpnia 2006 nie ustalił warunków tej cesji: daty końcowej, wartości, itp. Nadal oczekiwane są przepisy wykonawcze.

Rząd w Algierze potwierdził ustawą budżetową z 2008 roku chęć zagospodarowania terenów i przyściągnięcia zagranicznych inwestorów. Jednocześnie jednak władze wyrażają obawy (ze względu na niewystarczającą liczbę inwestycji bezpośrednich w działalność produkcyjną), czy oferta terenów nie przyczyni się do działań o charakterze spekulacyjnym. Nic, więc dziwnego, że obecnie władze algierskie wyraźnie preferują koncesje.

Misja ANIREF. Powołana dekretem wykonawczym z dnia 23 kwietnia 2007, Krajowa Agencja Pośrednictwa i Regulacji Gruntów (Aniref) ma za zadanie zwaloryzować podlegające jej nieruchomości. Ma skupować nieruchomości i grunty w celu ich odsprzedaży producentom dóbr i usług, po ich wcześniejszym zagospodarowaniu i podzieleniu. Aniref sporządza rynkowy wykaz cen gruntów. Dekret umożliwił stworzenie wykazu gruntów i nieruchomości składającego się z aktywów pozostałych po przedsiębiorstwach państwowych oraz z aktywów dostępnych w strefach przemysłowych. Nieruchomości i aktywa przeznaczone na projekty inwestycyjne mające szczególne znaczenie dla gospodarki narodowej mogą być cedowane lub powierzane bez względu na ich lokalizację. Krajowa Rada ds. Inwestycji (CNI) może przyznawać rabaty na cenę cesji lub na kwotę rocznej należności najmu.

11. Własność intelektualna

Zjawisko tzw. podróbek czy fałszywek rozwinęło się w Algierii po liberalizacji handlu zagranicznego w roku 1991. Obecnie prawie każdy produkt może być podrobiony: kosmetyki, ubrania, części zamienne do samochodów, oprogramowania komputerowe, lekarstwa, sprzęt gospodarstwa domowego, itp. Ocenia się, że podrabianych jest około 40% produktów lokalnych, 48% importowanych i 12% niewiadomego pochodzenia. Ponad połowa zagranicznych podróbek (55%) pochodzi z Azji, 8% z krajów arabskich (Egipt, Syria, Zjednoczone Emiraty Arabskie), 22% z krajów Unii Europejskiej. Niemniej należy podkreślić, że od 1 września 2005, dnia podpisania Umowy stowarzyszeniowej z UE, odnotowano znaczny spadek ilości podrabianych towarów pochodzących z kontynentu europejskiego.

Władze algierskie wprowadziły instrumenty prawne umożliwiające skuteczniejszą walkę z podróbkami, w trosce o zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów (produkty żywnościowe, lekarstwa, części zamienne, sprzęt elektrotechniczny). Państwo zaangażowało się w walkę z szarą strefą (jej wielkość szacuje się na 40% PKB). Chroniona jest produkcja lokalna i rynek pracy. Rząd zobowiązany jest również wypełniać międzynarodowe porozumienia i umowy w celu zapewnienia zagranicznym inwestorom warunków uczciwej konkurencji.

Akty prawne przyjęte przed 2003 roku nie odstraszyły jednak producentów i sprzedawców podróbek. Dlatego wprowadzono zaostrzone przepisy, zgodne z normami międzynarodowymi. Sześć dekretoów zostało przyjętych w lipcu 2003 oraz jedna ustawa w czerwcu 2004. Zdefiniowane zostały podstawowe zasady w zakresie praktyk handlowych, mających na celu ochronę konsumenta, szczególnie poprzez obowiązek informowania, który należy do producenta i sprzedawcy. Zgodnie z ustawą z 2004 roku za nielegalną praktykę handlową traktowane jest kopiowanie znaków wyróżniających konkurencyjnego producenta na swoich produktach lub usługach oraz wykorzystywanie wiedzy technicznej lub handlowej bez zgody ich właściciela.

Do prowadzenia śledztwa w sprawie nielegalnych praktyk handlowych uprawnieni zostali urzędnicy i funkcjonariusze policji, Ministerstwa Handlu, urzędnicy z wydziałów administracji podatkowej, itp. Mają oni szerokie możliwości interwencji: dostęp do lokali handlowych, prawo zajęcia towarów, kontrola w trakcie transportu itp. Osobom współpracującym oraz pomagającym przy podrabianiu grożą procesy, zwłaszcza, jeśli (a są to przypadki dość częste) odmawiają przekazania dokumentów, opóźniają działania, czy też używają grózb, przemocy lub dopuszczają się innych czynów na tychże funkcjonariuszach. Już dzisiaj można powiedzieć, że instytucje powołane na mocy ustawy z czerwca 2004 funkcjonują sprawnie, co pozwala mieć nadzieję na stopniowe zmniejszanie się rynku podrabianych wyrobów.

12. Sektory gospodarki algierskiej

Roboty publiczne. Bilans drugiej prezydentury 2005-2009 Abdelaziza Boutefliki w sektorze robót publicznych jest imponujący. W tym czasie zrealizowano prace na 1810 placach budowy, z których najważniejsze to renowacja i rozbudowa 67369 km dróg, realizacja 1250 budowli inżynierskich, poprawa płynności i bezpieczeństwa ruchu pojazdów na drogach, realizacja autostrady wschód-zachód o łącznej długości, wraz z drogami dojazdowymi, 1720 km, budowa nowych rokad, dokończenie drogi trans-saharyjskiej z północy na południe aż do granicy z Nigrem, rozbudowa 21 struktur portowych i budowa 11 nowych portów rybackich i przystani jachtowych, podwojenie i elektryfikacja sieci kolejowej, budowa miliona nowych mieszkań... W trakcie swojego trzeciego mandatu prezydent planuje w latach 2010-2014 kontynuować rozbudowę infrastruktury kraju realizując drugą autostradę wschód – zachód przecinającą Wyżyną Szottów – 1300 km za 8 miliardów dolarów, budując nowe drogi na południu – 1820 km, centra turystyczne na północy, kolejny milion nowych mieszkań, kolejne szpitale, dziesiątki liceów i uniwersytetów, wielkie tamy i spiętrzenia wodne, stacje odsalania wody morskiej, porty, lotniska, pociągi ekspresowe, tramwaje w głównych miastach, metro w Algierze, rozwój sieci telekomunikacyjnej, dystrybucji wody, prądu i gazu...

Algieria przyspiesza inwestując blisko 200 miliardów USD, i zmienia się z prędkością i rozmachem, o którym inne kraje mogą tylko marzyć – zwłaszcza w dobie światowego kryzysu gospodarczego. A wszystko to dzięki bogatym złożom ropy i gazu ziemnego. Z 200 mld USD 155 miliardów pochodzi z państwowej kasy, 45 miliardów wyłożą inwestorzy prywatni – krajowi i zagraniczni. Niektórzy mówią o swoistym algierskim planie Marshalla, który wciąż pęcznieje z powodu powiększania się liczby projektów i wzrostu cen. Zakończenie większości prac jest przewidziane na lata 2009-2012. Już wiadomo, że będą opóźnienia, nie mniej dynamika, z jaką realizowane są prace bez wątplenia kończy marazm trzech poprzednich dekad.

W 2009 roku Algieria posiada sieć 108 tys. km dróg, z czego 72% to drogi asfaltowe, prawie 5 tys. km torów kolejowych, 10 portów handlowych

i 11 lotnisk. Niemniej schematy zagospodarowania pochodzą z lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, park pojazdów jest stary i źle dostosowany do gwałtownego wzrostu ludności i ruchu drogowego (rocznie przybywa w Algierii 200 tysięcy pojazdów) tak pod względem bezpieczeństwa, jak i prędkości na drogach.

Państwo chcąc wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców, buduje również cztery nowe miasta, a inne wkrótce do nich dołącza.

Nowa infrastruktura transportowa i komunikacyjna zwiększa atrakcyjność kraju dla zagranicznych inwestorów. Do rangi symbolu urasta budowa autostrady wschód-zachód, łączącej miasta El-Tarf przy granicy z Tunezją, z Tlemcen przy granicy z Marokiem. Inwestycja rozpoczęta w 2006 roku przedstawiana jest jako plac budowy stulecia w Afryce. W sumie, autostrada wschód-zachód wymaga wzniesienia 569 budowli inżynierskich: 486 mostów, 70 wiaduktów i 13 tuneli, pochłonie 5 milionów ton piasku, 2,9 miliony ton cementu, 1 milion ton asfaltu, 930 000 ton stali i da pracę w latach 2006-2010 200 tysiącom robotników. I to nie koniec.

Program budowy miliona mieszkań, przewidziany do realizacji na lata 2004-2009 zostanie prawdopodobnie przekroczony, a rząd planuje, počawszy od 2010 uruchomić nowy pięcioletni program budowy kolejnego miliona mieszkań.

Rolnictwo w niepodległej Algierii długo było zaniedbywane i dlatego dzisiaj kraj jest silnie uzależniony od importu żywności. Algieria to jeden z największych importerów zbóż, nasion, mleka w proszku i innych przetworów mlecznych. Krajowa produkcja rolna pokrywa zaledwie 30% potrzeb ludności.

W końcu lat 90-tych uprawiano mniej niż jedną piątą powierzchni terenów rolniczych, czyli 8,5 miliona hektarów z powierzchni całkowitej 48 milionów. Przeważają małe gospodarstwa (62% gospodarstw ma powierzchnię mniejszą niż 5 ha) o niskiej wydajności, więc rolnictwo ma zaledwie około dziesięcioprocentowy udział w PKB (8% w roku 2007). W celu pobudzenia rynku rolnego, rząd przyjął kilka projektów naprawczych. Wartość programów zainicjowanych od roku 2000 szacuje się na ponad 10 miliardów dolarów (do roku 2009).

Realizowany od 2000 roku Narodowy Program Rozwoju Wsi i Rolnictwa (PNDAR) zakłada wyposażenie wsi w środki techniczne i finansowe w celu nadania rolnictwu nowej dynamiki, tak, aby stał się rentowny i dostarczał nowych miejsc pracy. Ambicją PNDAR jest stworzenie pomostu pomiędzy produkcją rolną a jej przetwórstwem na skalę przemysłową.

Podstawowe osie programu to zalesianie, melioracja, ochrona stepów, rozwój hodowli i płodów rolnych. Planuje się stworzenie 200 tys. nowych miejsc pracy. Od trzech lat PNDAR pozwala uzyskiwać wzrost wydajności produkcji (w niektórych sektorach) jak uprawa daktyli, pomidorów, ziemniaków, hodowla drobiu, krów mlecznych, warzyw i owoców. Poważne inwestycje czekają młynarstwo, przetwórstwo zbożowe, rafinerie oleju, cukrownictwo, piwowarstwo, mleczarstwo, przemysł przetwórczy.

Na 40 milionach hektarów nadających się pod uprawy rolne (dane FAO) pola uprawne w Algierii w 2002 roku stanowiły jedynie 8,27 milionów hektarów i były skoncentrowane głównie na północy kraju. Lasy i zarośla pokrywają 4,1 miliona hektarów, wskaźnik zalesienia wynosi 1,7% terytorium.

W ostatnich dziesięciu latach rząd w Algierze zainwestował 10 miliardów dolarów w rolnictwo licząc, że poprawi bezpieczeństwo żywnościowe kraju i chyba się opłaciło, bo Ministerstwo Rolnictwo ogłosiło 2009 dobrym rokiem dla algierskiego rolnictwa potwierdzając prognozy rekordowych w historii niepodległej Algierii zbiorów zbóż. Przyczyna są nie tylko korzystne warunki pogodowe, lecz również pozytywne rezultaty tzw. polityki odnowy rolnej prowadzonej przez ministra rolnictwa Rachida Benaïssa. Wśród odważnych i konsekwentnych zmian wylicza się zwolnienie z podatku VAT przy zakupie nasion i nawozów, wprowadzenie zachęcających kredytów finansowych, utrzymanie wysokich rządowych cen skupu zbóż.

Wliczając pszenicę i jęczmień, uprawa zbóż zajmuje 33% powierzchni rolnej kraju, daleko przed sadownictwem i produkcją pasz (odpowiednio po 6%) oraz uprawą warzyw (3%). Przez dziesięciolecia uważane za obciążenie dla rozwoju gospodarczego kraju, w 2000 roku rolnictwo stało się priorytetem narodowym.

Począwszy od 2000 roku sektor rolny odnotowuje każdego roku średnio 6% wzrost. W latach 2000-2007 wartość produkcji rolnej wzrosła dwukrotnie, z 359 miliardów dinarów algierskich (DA) w roku 2000 do 694 miliardów

w roku 2007 (ok. 10 miliardów dolarów). W celu umocnienia pozytywnego trendu, rząd uruchomił 300 miliardów DA w ramach Programu dodatkowego wsparcia na lata 2005-2009. Planuje wesprzeć inwestycje rolne na 600 tys. hektarów poprzez wprowadzenie programu koncesji, przekształcenia 3 milionów ha w celu lepszego wykorzystania gruntów, rozwój przedsiębiorstw rolnych i zalesianie nieużytków rolnych. Polityka ta przynosi dobre rezultaty, szczególnie w sektorze zbóż, winorośli i owoców, których produkcja osiągnęła dwucyfrową stopę wzrostu. W latach 1999-2006 gospodarstwa podwoiły powierzchnię uprawną owoców (z 518 tys. do 1 mln ha) i winogron stołowych (z 57 tys. do ponad 100 tys. ha). Pozwoliło to m.in. na zwiększenie eksportu świeżych owoców. W rezultacie modernizacja powinna przyczynić się do zwiększenia obszarów rolnych do ponad 9 milionów ha, stworzyć tysiące nowych miejsc pracy i doprowadzić do osiągnięcia 10% rocznej stopy wzrostu w rolnictwie.

Wyzwaniem pozostaje jednak nadal ograniczenie importu żywności (szczególnie zbóż, mleka w proszku i cukru), którego wartość w 2008 roku przekroczyła 7 miliardów dolarów.

Przemysł spożywczy. Niektóre gałęzie przemysłu spożywczego odnotowują w Algierii nadprodukcję, podczas, gdy innym brakuje środków na zaspokojenie popytu. Jednak wszystkie potrzebują integracji, zwłaszcza na etapie pozyskiwania surowców.

Zdominowany przez prywatnych przedsiębiorców przemysł rolnospożywczy jest pierwszym sektorem produkcyjnym Algierii z uwagi na PKB kraju. Ma on jednak dwie wady: uzależnienie od importowanych surowców (70% surowców z importu za blisko 3 miliardów euro rocznie) i nadprodukcję w wielu przedsiębiorstwach.

Najbardziej liczą się cztery branże: tłuszcze, zboża, cukier i mleko. Najpotężniejsza jest branża olejarska, zapewniająca ponad 75% produkcji sektora. Jej moc produkcyjna jest prawie dwukrotnie większa od krajowego popytu, wynoszącego blisko 440 tys. ton rocznie. Nadwyżka nie znajduje jednak odbiorców za granicą, a to z powodu braku integracji pomiędzy zakładami w ramach tej gałęzi przemysłu. To samo dotyczy branży zbożowej. Natomiast przemysł cukrowy, który importuje 100% surowca, nie nadąża za popytem.

Jego wydajność pozostaje na tym samym poziomie (780 tys. ton rocznie), podczas gdy konsumpcja zwiększyła się z 800 tys. ton w 2000 do 1,2 miliona ton w roku 2006. Deficyt uzupełniany jest przez import zwolniony z podatków i ceł w ramach kontyngentu wynikającego z Umowy Stowarzyszeniowej z Unią Europejską. Jeśli projekty inwestycyjne zapowiadane w ramach prywatyzacji filii przedsiębiorstwa państwowego Enasucré skonkretyzują się, możliwość rafinacji mogłaby osiągnąć 1,6 miliona ton w krótkim okresie i 2 miliony ton w niedalekiej perspektywie.

Przemysł mleczarski – pogrążony w głębokim marazmie finansowym z powodu prowadzonej polityki cen (25 DA za litr, czyli 0,25 euro) mógłby rozwijać się z łatwością, gdyż Algierczycy są wielkimi konsumentami mleka (3,5 miliarda litrów rocznie). Branża posiada ogromny potencjał rozwojowy, ponieważ produkcja krajowa pokrywa zaledwie 57% krajowego zapotrzebowania, a mleczarnie skupują tylko 10% produkcji lokalnej.

Integracja branżowa pozwoliłaby przemysłowi rolno-spożywczemu na wyeliminowanie wielu nieprawidłowości: zrównoważyłaby poziom podaży i popytu, zmniejszyła wahania kosztów przy zakupie surowców, pozwoliła uzyskiwać większe marże, i co obecnie najważniejsze, ograniczyłaby import gotowych wyrobów spożywczych. Wspierany przez przedsiębiorców prywatnych PNDAR zaczyna jednak przynosić rezultaty. Przykładowo: grupa Cevital planuje otworzyć fabrykę przetwarzania nasion oleistych. Z wydajnością 300 tys. ton rocznie, grupa pokryje w 100% zapotrzebowanie kraju na oleje roślinne. Ta sama firma związała się z kanadyjskim przedsiębiorstwem Multiplan w celu stworzenia laboratorium *in vitro* specjalizującego się w produkcji nasion ziemniaków. Cel? Zapobiec w przyszłości niedoborom, jakie wystąpiły w 2007 roku i zmienić status Algierii z importera ziemniaków na ich eksportera. Tymczasem algierski konsument zużywający średnio 60 kg ziemniaków rocznie musi przyzwyczaić się do wahań cen (50 do 70 DA/kg) oraz złej jakości importowanych ziemniaków.

W branży mleczarskiej od lat występują w Algierii poważne problemy z pokryciem rosnącego krajowego popytu na produkty mleczne. Ich rozwiązaniem może być dostosowanie rodzimej, tradycyjnej hodowli, do nowoczesnych standardów i budowa dużych wyspecjalizowanych ferm mlecznych. Jak długo pogłowie była w Algierii (900 tys. sztuk) pozo-

stanie na niezmiennym poziomie, tak długo kraj pozostanie znaczącym jednym z największych importerów mleka i produktów mlecznych. W roku 2008 wartość importu mleka w proszku przekroczyła 1,3 miliarda dolarów i chociaż przewiduje się, że w 2009 roku import zostanie znacząco zredukowany (nawet do 400 mln euro), to nie będzie to wynikiem ograniczenia sprowadzonych ilości mleka, ile spadkiem cen na światowych rynkach. Nic, więc dziwnego, że koncern Emirates International Investment Company (EIIC) wybrał Algierię na siedzibę największej fermy mlecznej w Afryce: inwestycja ta ma pochłonąć 150 milionów dolarów. Farma ma liczyć 10 tys. krów, produkować 90 milionów litrów mleka i 3 tys. ton mięsa rocznie, począwszy od roku 2010.

Aby zapewnić sobie dostawy surowego mleka i lepiej sprostać wahaniom cen na światowych rynkach, również grupa Danône planuje od roku 2010 zrealizować podobny projekt w regionie Béjaïa, we współpracy z partnerami lokalnymi lub z Zatoki Perskiej. Taki rodzaj projektów interesuje wielu inwestorów prywatnych – krajowych i zagranicznych.

Rybołówstwo to nadal niedoinwestowany sektor gospodarki algierskiej. Po wejściu w życie w 2000 roku regulacji prawnych dotyczących połowów, wdrożono plan modernizacji i wsparcia sektora. Chodziło o zwiększenie wskaźnika spożycia ryb na mieszkańca z 3,5 kg w roku 2001 (dane FAO) do 8 kg w roku 2008. Produkcja osiągnęła 120 tys. ton w roku, ale mimo istnienia stref połowów o powierzchni przekraczającej 9,5 milionów hektarów, zasoby rybne Algierii nie są wykorzystywane w sposób racjonalny. Zgodnie z danymi z raportu Organizacji Narodów Zjednoczonych na temat Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), tylko jedna trzecia tych zasobów jest racjonalnie wykorzystywana.

Przemysł wydobywczy. Kopalnie to potencjał, lecz nie w pełni wykorzystany. Ustawa z 3 lipca 2001 roku, wraz z kolejnymi zmianami, zachęca przedsiębiorstwa algierskie i zagraniczne do wspólnych poszukiwań i eksploatacji złóż. Według Ministerstwa Energii i Górnictwa, możliwości wydobywcze są bardzo zróżnicowane: w Algierii ukrytych jest pod ziemią ponad trzydzieści różnych surowców, są to: złoża żelaza, soli, cynku, ołowiu,

barytu i marmuru, złota, wolframu i cyny, oraz odkryte niedawno diamenty, rzadkie metali czy półszlachetne kamienie.

Z ogromnymi zasobami gazu naturalnego niezbędnego do produkcji mocznika oraz zasobami fosforanu szacowanymi na 2 miliardy ton ulokowanych w Djebel Onk, w rejonie Bir El-Ater, blisko Tébessy, Algieria ma szansę stać się w niedalekiej przyszłości liczącym się w świecie producentem nawozów.

Ustalony na 1,2 miliona ton próg rentowności został przekroczony w 2006 roku produkcją 1,5 miliona ton i 2 milionów ton w roku 2007 wobec 700 tys. ton w roku 2000. Prawdziwy wzrost produkcji dopiero się jednak zaczyna. Odkryte w roku 1936 złożo w Djebel Onk, eksploatowane metodą odkrywkową, umieszcza Algierię w światowej czołówce dysponentów zasobami fosforanów.

Celem rządu jest wyprodukowanie 4 milionów ton w roku 2010 oraz 30 milionów ton rocznie począwszy od 2020, a więc na poziomie zbliżonym do Maroka, trzeciego światowego producenta (z 27 milionami ton rocznie). Rynek nawozów rośnie w świecie średnio o 4% rocznie i powinien osiągnąć 172 miliony ton w roku 2010. Algieria pilnie poszukuje partnerów w celu lepszego wykorzystania posiadanych zasobów.

Górnictwo przyciąga zagranicznych inwestorów. Jak powszechnie wiadomo, Algieria ma bogate złoża ropy i gazu, lecz mało kto wie, że kopalnie zajmują w tym kraju obszar aż 1,5 miliona km² i kryją niezbadane bogactwa. Do dzisiaj doliczono się ponad trzydziestu minerałów, w tym bardzo cennych i rzadkich.

Skoncentrowane na wydobyciu ropy i gazu władze algierskie, aż do końca XX wieku, zaniedbywały wydobycie innych surowców. Ostatni wzrost cen minerałów (2006-2008) – złota, żelaza, fosforanu, miedzi – spowodował, że ich wydobycie i eksploatacja stały się nagle sprawą pilną.

Na południowym zachodzie, złoża uranu i rudy żelaza szacowane są odpowiednio na 29 tys. ton i 3,5 mld. ton. Zlokalizowane na północy kraju złoża cynku i ołowiu oceniane są na 150 milionów ton. Na wschodzie, w rejonie basenu Djebel Onk, są wielkie złoża fosforanów (2 miliardy ton). Znaczną są również zasoby soli kamiennej (miliard ton).

Wszystko zmieniło się na początku roku 2000, gdy wprowadzono program inwestycji państwowych za ponad miliard dolarów i rząd zatwierdził

ustawę zezwalającą prywatnym przedsiębiorstwom krajowym i zagranicznym na inwestycje w sektorze górnictwym (lipiec 2001). Rozpoczęła się era eksploatacji złóż na dużą skalę. Od tego momentu utworzono ponad dwadzieścia spółek *joint-venture* o łącznym kapitale 270 milionów dolarów. Wydano ponad dwa tysiące pozwoleń na wydobycie.

W rękach sektora prywatnego znajduje się obecnie 70% rynku, na którym pracuje 29 tys. osób. Ze stagnacji wydobycie uległo znacznemu przyspieszeniu: kruszywa (+512% w ciągu pięciu lat); kaolin (+180%), fosforany (+72%), żelazo (+42%). W roku 2007 bilans handlowy sektora górnictwego osiągnął nadwyżkę eksportu nad importem, odpowiednio 450 mln. USD i 400 mln. USD.

Odkryty na nowo potencjał górnictwy Algierii przyciąga inwestorów z całego świata. Australijski Terramin, jeden z dziesięciu światowych producentów cynku, będzie eksploatował do roku 2011 kopalnię, z której wydobędzie 250 tys. ton rudy rocznie. W połowie roku 2007, firmy chińskie wygrały osiem z dziesięciu przetargów na poszukiwanie złóż złota, a skarb państwa za jednym razem zarobił 61 miliardów DA. Innym przykładem może być mega projekt Gara Djebilet, jeden z najbardziej ambitnych projektów Algierii w tym sektorze. Może okazać się strategiczną dźwignią rozwoju i wspinałą okazją dla inwestorów krajowych i zagranicznych. Przejęta przez firmę Sonatrach w styczniu 2008, kopalnia odkrywkowa znana już od 1952 roku, oceniana na 985 milionów ton rudy o zawartości żelaza sięgającej 57%, powinna dostarczyć od 20 do 40 milionów ton rudy rocznie. Znaczna część zostanie przetworzona w kompleksie metalurgicznym o wydajności od 5 do 10 milionów ton żelaza rocznie, co zapewni Algierii pozycję eksportera. Pokłady rudy znajdują się 130 km na południowy wschód od Tindouf i 980 km od Béchar, miasta połączonego z północą kraju za pomocą linii kolejowej (620 km). Nadal otwarty na współpracę mega projekt, którego wartość inwestycyjna jest dopiero szacowana, łączy wszystkie gałęzie produkcji i handlu: infrastrukturę wydobywczą, elektrownię, bazy noclegowe, transport drogą kolejową, kompleks metalurgiczny na północnym zachodzie, port... Rentowność projektu, niepewna na początku, jest dzisiaj zapewniona w szczególności dzięki rozwojowi technicznemu i technologicznemu oraz bliskiemu położeniu innej kopalni żelaza (Mechri Abdelaziz) oraz dostępności energii (gaz naturalny).

Węglowodory. Ropa i gaz ziemny to główne rezerwy (dewizowe) kraju, w tym sektorze realizowane są największe zagraniczne inwestycje. Złóża ropy i gazu zajmują powierzchnię 1,5 miliona km² i nie są jeszcze w całości skatalogowane. Prawdopodobne rezerwy węglowodorów sięgają 50 miliardów baryłek ropy. Według Organizacji Krajów Eksporterów Ropy, do której Algieria przystąpiła w roku 1969, potwierdzone rezerwy ropy wynosiły w 2007 roku 12,2 miliarda baryłek ropy oraz 4.504 miliardy m³ gazu ziemnego. Przy aktualnym rytmie wydobycia złoża ropy naftowej wystarczą na co najmniej dwadzieścia pięć lat, a gazu ziemnego na ponad pięćdziesiąt lat. Sytuacja ta zmienia się jednak w zależności od odkrywania nowych złóż oraz światowego popytu.

Już w 1991 roku Algieria posiadała imponującą infrastrukturę do wydobywania i przesyłania ropy i gazu ziemnego. Ustawa nr 86-14 dotycząca węglowodanów w latach osiemdziesiątych zezwoliła na eksploatację rodzimych złóż firmom zagranicznym. Pomiędzy rokiem 1992 a 2008 podpisano, co najmniej 150 kontraktów na eksploatację złóż pomiędzy państwowym koncernem Sonatrach a największymi światowymi przedsiębiorstwami tej branży. Partnerstwo to opiera się na umowach o podziale produkcji (CPP) i realizowane jest poprzez tworzenie spółek mieszanych, które zajmują się zarówno poszukiwaniem złóż, ich eksploatacją, transportem, działalnością usługową, czy technicznym zabezpieczeniem utrzymania procesu.

Znaczne otwarcie sektora paliwowego w Algierii dokonało się po wprowadzeniu ustawy z kwietnia 2005 roku. Jednak nie trwało zbyt długo. Rozporządzenie zostało znacznie zmienione w lipcu 2006 roku i przywróciło koncernowi Sonatrach rolę przedsiębiorstwa wiodącego, lidera przemysłu wydobywczego ropy i gazu. Trudno, zdaniem specjalistów, ocenić dzisiaj, czy były to zmiany na lepsze, czy na gorsze z punktu widzenia branży i długofalowych interesów Algierii. Faktem pozostaje, że firma Sonatrach występuje w spółkach z zagranicznym kapitałem, jako udziałowiec większościowy.

Pomimo światowego kryzysu sektor paliwowy i gazowy Algierii nie przestał się dynamicznie rozwijać. Dotyczy to zarówno działalności w sferze poszukiwań i transportu (*up-stream*) jak przetwórstwa i eksportu (*down-stream*).

Wzmogła się również aktywność giganta, firmy Sonatrach w przyciąganiu zagranicznych inwestorów.

W roku 2008 Algieria produkowała około 1,2 miliona baryłek ropy naftowej dziennie, więcej niż wyznaczył OPEC (1 milion baryłek dziennie). Najistotniejszy jest jednak potencjał gazowniczy kraju, który przyniesie Algierii najwięcej dochodów w ciągu najbliższych trzydziestu lat. Udokumentowane rezerwy gazu wahają się między 4 600 a 4 800 miliardów m³. W roku 2008 produkcja algierskiego gazu ziemnego sięgnęła 160 miliardów m³ co stanowi wzrost w porównaniu do 153 miliardów m³ wydobytych w 2007 roku. Algieria pokrywa dzisiaj 30% zapotrzebowania energetycznego Europy, a w latach 2015-2017, gdy uruchomione zostaną gazociągi trans śródziemnomorskie: Medgaz do Hiszpanii i Galsi do Włoch będzie to już 60%. Zanim to jednak nastąpi spółka państwowa Sonatrach wyeksportuje do Europy do 2010 roku 85 miliardów m³ gazu.

Pozycja spółki Sonatrach została wzmocniona dekretem z dnia 29 lipca 2006 zmieniającym i uzupełniającym ustawę z dnia 28 kwietnia 2005 przywracającym państwu przywileje, które pozwoliły Sonatrach zbliżyć się do swoich największych światowych konkurentów. Rozporządzenie z roku 2006 pozwoliło firmie objąć centralną pozycję względem sektora badawczego, eksploracyjnego, eksploatacyjnego, transportowego i dystrybucyjnego. Sonatrach utrzymuje obecnie 51% udziałów we wszystkich kontraktach wydobywco-produkcyjnych, podczas, gdy przejściowa ustawa z 2005 roku przyznawała jej jedynie 30%. Ponadto, od 1 sierpnia 2006 pobierany jest podatek od nadwyżki zysków z przemysłu naftowego, gdy cena referencyjna Brent (Brent dla Morza Północnego) przekracza 30 dolarów za baryłkę.

W zakresie prac badawczych i poszukiwań nowych źródeł eksploatacyjnych w ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy roku 2008 Sonatrach dokonała dziewięciu nowych odkryć, z czego trzy za pomocą środków własnych a sześć we współpracy z partnerami krajowymi i zagranicznymi. Dla porównania w roku 2007 dokonano 16 odkryć nowych złóż, a w 2006 roku 18. Stworzono sześć oddziałów eksploracyjno-eksploatacyjnych. Z wyasygnowanych przez rząd 32 miliardów dolarów przeznaczonych na inwestycje do 2010 roku 23,7 miliardów zostanie przeznaczonych na poszukiwanie nowych źródeł i działalność produkcyjną, a 8,3 miliarda będzie stanowić wkład przedsię-

biorstw zagranicznych zainteresowanych eksploatacją złóż już odkrytych, zwiększaniem stopy odzysku oraz uruchomieniem nowych rezerw.

Mimo licznych złóż odkrytych i eksploatowanych na terytorium Algierii, potencjał kraju jest nadal ogromny. Podziemne złoża wykorzystywane są w niewielkim stopniu: średnio 10 odwiertów na 10 tys. m², podczas, gdy średnia krajów „naftowych” wynosi 100 odwiertów. W roku 2008 ogłoszono przetargi dla firm zagranicznych na eksplorację i wydobywanie w piętnastu blokach usytuowanych na południu kraju.

W zakresie prac transportowych, rafinacji, przetwórstwa, zbytu, magazynowania i dystrybucji, przewidziano do końca roku 2010 oddanie 12 lub 13 naftociągów o łącznej długości od 4970 do 5638 km i wydajności 165 milionów ton rocznie. Destylat popłynie 2 lub 3 rurociągami o długości od 1072 do 1718 km i wydajności 35 milionów t/rocznie. Dla potrzeb gazu płynnego (LPG) przewidywanych jest od 3 do 5 rurociągów o długości od 2650 do 3650 km i wydajności 27 miliardów m³. Gaz naturalny popłynie 12 lub 18 rurociągami gazowymi o długości od 7461 do 10470 km i mocy 193 miliardów m³.

Sektor transportu rurociągami (TRC) jest otwarty na współpracę z firmami zagranicznymi. Dyrekcja TRC w firmie Sonatrach przyjęła ambitny plan przekształcenia swoich obiektów zgodnie z obowiązującym prawem i przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa i ochrony środowiska.

Sonatrach zamierza tworzyć spółki partnerskie z firmami zagranicznymi nie tylko w TRC, ale również w sektorze wydobywczym. Nowe spółki będą oparte na zasadach wzajemności, tzn. udział firm zagranicznych w blokach algierskich będzie taki jak Sonatrach w krajach partnerskich. Krajowa agencja ds. waloryzacji zasobów węglowodorów wytypowała następujące kraje: Egipt, Nigeria, Libia, Trynidad i Tobago oraz Wenezuela. Minister ds. Energii i Kopalnictwa podał, że Sonatrach do roku 2015 zainwestuje 25% swoich obrotów na światowym rynku.

Partnerstwo z międzynarodowymi koncernami przyniosło Algierii największe korzyści w dziedzinie petrochemii. Przykładem jest zawarty w roku 2007 kontrakt pomiędzy Sonatrach (49% udziałów) i francuskim Total (51%) na budowę w Arzew koło Oranu kompleksu krakowania w fazie parowej etanu (1,4 miliona t/rok) na kwotę 3 miliardów dolarów. Total zobowiązał

się do wybudowania kompleksu i zapewnienia zbytu planowanej produkcji 800 tys. t/rok polietylenu oraz 550 tys. t/rok monoetylenu glikolu. Rozpoczęcie produkcji przewidywane jest na lata 2012-2013. W Arzew podpisano także kontrakt na budowę kompleksu produkcji metanolu w ramach międzynarodowego konsorcjum (Niemcy, Kuwejt, Trynidad i Tobago, Japonia i Algieria). Wartość kontraktu to 1 miliard dolarów na produkcję miliona ton rocznie przeznaczonego na eksport.

Przemysł. W roku 2006 rząd opracował długoterminową strategię rozwoju przemysłu. Wcześniej polityka polegała na wycofywaniu zaangażowania państwa (prywatyzacja), inicjowaniu i wspieraniu finansowym wielkich budów oraz zdobywaniu zagranicznych inwestorów. W wyniku uruchomienia w roku 2005 Dodatkowego Programu Wsparcia Wzrostu coraz większą wagę zaczęto przywiązywać do prawidłowego przebiegu integracji sektora przemysłowego z resztą gospodarki kraju.

Strategia nie koncentruje się wyłącznie na wzmocnieniu roli wielkich przedsiębiorstw prywatnych (zagranicznych czy algierskich) tworzonych samodzielnie lub w systemie partnerskim. Obejmować ma również małe i średnie przedsiębiorstwa algierskie. Podejście to ma zapewnić m.in. stały spadek bezrobocia. Strategia powinna mieć także charakter globalny a nie sektorowy. Dzięki czemu będzie mogła uczestniczyć w przetwórstwie węglowodorów (przemysł petrochemiczny), surowców kopalnianych, energii odnawialnej, a w przyszłości energii nuklearnej. To samo dotyczy rolnictwa, sektora robót publicznych i budownictwa mieszkaniowego oraz usług.

Wydaje się, że rząd zaczął uwzględniać propozycje Forum Przedsiębiorców (FCE) nakłaniającego do postawienia na odrodzenie rodzimego przemysłu. Forum nie jest nieprzychylnie inwestorom zagranicznym. Zakłada, że przedsiębiorstwa algierskie potrzebują wiedzy, nowoczesnych technologii, umiejętności, szkoleń oraz wiedzy z zakresu zarządzania projektami. Niemniej, w opinii Forum, bez włączenia małych i średnich przedsiębiorstw w procesy przemysłowe, nie nastąpi ani wymiana technologii, ani znaczący wzrost miejsc pracy, ani też sukces polityki władz.

Prawdziwa strategia przemysłowa Algierii, ciągle według Forum, nie powinna ograniczać się jedynie do przyznania algierskim przedsiębiorcom

uprzywilejowanej pozycji. Powinna sprzyjając rozwojowi sektora bankowego, aby ten zaczął przeznaczać wreszcie środki na finansowanie MiŚP bez warunków wstępnych. Rząd zobowiązał się do przyznania prawa MiŚP do korzystania w pierwszej kolejności z płynnych nadwyżek bankowych, co wpłynie na zmniejszenie kosztów kredytu, a w konsekwencji, wymaganych gwarancji w ruchomościach i nieruchomościach.

Przemysł wytwórczy zapewnia jedynie 5% PKB Algierii. Wobec wzrostu importu (z 13 miliardów dolarów w roku 2003 do blisko 20 miliardów w samym tylko pierwszym kwartale 2009 roku), udział małych i średnich przedsiębiorstw w opracowywaniu i wdrażaniu nowej strategii byłby bardzo wskazany. Algieria musi przystąpić do przygotowania listy nisz, w których MiŚP mogłyby osiągnąć przewagi komparatywne zarówno na rynku krajowym, jak i w eksporcie. Takie podejście wydaje się o tyle niezbędne, że wszystkie sektory przemysłowe podlegają obecnie wzmożonej konkurencji. Główne atuty Algierii wiążą się nie tylko z przemysłem petrochemicznym, ale również z sektorem energetycznym, w którym inwestycje nie osiągnęły jeszcze optymalnego poziomu.

Algieria korzystająca przez ostatnie lata ze światowej hossy cen surowców energetycznych, głównych bogactw naturalnych kraju, boleśnie odczuła, chociaż z pewnym opóźnieniem, skutki światowego kryzysu, zwłaszcza spadek cen nośników energii, ropy i gazu ziemnego. Coraz większe obawy wywołuje też wizja wyczerpujących się zasobów naturalnych. W tym właśnie katastrofalnym duchu rząd w Algierze ogłosił nową koncepcję rozwoju gospodarki krajowej opartej na 13 filarach, sprawdzonych liderach i najlepszych przedsiębiorstwach prywatnych i państwowych w strategicznych dziedzinach gospodarki: petrochemii, przemyśle maszynowym, farmaceutycznym, elektronicznym, czy rolno-spożywczym. Realizacja polityki „13 liderów” będzie prawdopodobnie powierzona komitetowi pilotażowemu, rodzajowi międzyministerialnej instytucji ds. koordynacji. Komitet będzie odpowiadał m.in. za przyznawanie środków finansowych, za analizę przekształceń przemysłowych w regionie i na świecie, wyznaczanie nowych priorytetów, promocję nowej strategii, czuwanie nad rozwojem lokalnych możliwości technologicznych itp.

Kluczowym zadaniem jest ustalenie czy państwo nadal powinno ingerować w kwestie rozwoju przemysłu algierskiego. Według lokalnych eks-

pertów właściwszym byłoby stworzenie odpowiedniego klimatu biznesowego, położenie nacisku na edukację i szkolenia pracowników oraz powierzenie opieki nad regulowaniem rynku odpowiednim organom.

Powrót państwa do sfery gospodarczej nie wszystkim się podoba. Niedaleka przyszłość pokaże, czy wzmacniając rolę państwa prezydent Algierii postąpił słusznie. Wielu uważa, że Abdelazziz Bouteflika rzadko jednak się myli.

Sektor energii elektrycznej w Algierii to wielkie inwestycje mające zaspokoić rosnący popyt wewnętrzny i wzmocnić algierski eksport, głównie do państw Europy Południowej. Ustawa z lutego 2002 roku określiła zasady koncesji. Pozwoliła przedsiębiorstwom prywatnym – krajowym i zagranicznym – inwestować w produkcję i komercjalizację energii elektrycznej. Dla porównania i oddania potencjału rynku: największe państwowe przedsiębiorstwo tej branży, firma Sonelgaz obsługuje 6 milionów abonentów energii elektrycznej i 2,2 miliona abonentów gazu ziemnego. Możliwości produkcyjne sięgają 6.400 Megawatów (MW). Szacuje się, że około 20 miliardów dolarów będzie potrzebne, aby do roku 2012 zmodernizować istniejącą infrastrukturę i odpowiedzieć na wciąż rosnący popyt. Sonelgaz posiada również rozległe ambicje międzynarodowe, jak chociażby projekt sieci przesyłowej energii elektrycznej do Europy przez Hiszpanię (obecnie w fazie realizacji) o mocy 1.200 MW. Projekt realizowany jest wspólnie z koncernem Sonatrach i wieloma konsorcjami europejskimi.

Od lutego 2002, elektryczny i gazowy koncern krajowy Sonelgaz, utracił monopol na wytwarzanie prądu. Ustawa nr 02-01 z dnia 5 lutego 2002 dotycząca energii elektrycznej i dystrybucji gazu otworzyła sektor energetyczny na konkurencję – poza przesyłem, który ma charakter monopolu naturalnego oraz dystrybucją, na którą wymagana jest koncesja. Tym samym wybrana część klientów będzie miała prawo wybrać swojego dostawcę oraz negocjować z nim ceny i ilości energii. Dostawcami mogą być zarówno producenci, jak i dystrybutorzy lub pośrednicy handlowi. Pozostali klienci, którzy nie mają możliwości wyboru, będą zaopatrywani przez firmę Sonelgaz, która utrzyma swoje dotychczasowe koncesje. Regulacją powyższych rozwiązań zajmie się niezależna i samodzielna instytucja zwana Komisją ds. Regulacji

Elektryczności i Gazu (CREG) nadzorująca w interesie klientów i operatorów, czy działalność na rynku elektryczności i gazu prowadzona jest w sposób konkurencyjny i przejrzysty.

Do 2010-2012, 30% krajowej produkcji prądu powinno być dostarczonej przez firmy niezależne. Kapitał Sonelgaz, spółki akcyjnej należącej w 100% do skarbu państwa, jest otwarty na udział kapitału prywatnego lub zagranicznego. Wobec wzrostu zapotrzebowania na gaz, spółka będzie musiała zostać doinwestowana, aby móc oferować wystarczającą i dostępną wszędzie w kraju ilość energii, w szczególności w rejonach, do których władze państwowe starają się przyciągnąć inwestorów, albo zatrzymać tam rdzenną ludność, w szczególności w regionie Wyżyny Szottów i na dalekim południu. Blisko 8 miliardów dolarów zostało przeznaczonych na zwiększenie oferty energetycznej na rynku wewnętrznym, czyli około 40% kwoty globalnej programu 2006-2015 (około 20-22 miliardów dolarów).

Sonelgaz przewiduje pięć źródeł finansowania: emisja obligacji na rynku lokalnym (przeprowadzona już z powodzeniem w latach 2004 i 2008), pożyczki bezpośrednie w bankach, udział państwa, udział klientów pragnących przyłączyć się do sieci, wkład partnerów zagranicznych.

Ponad 700 tys. nowych klientów będzie zaopatrywanych w gaz naturalny lub płynny (GPL) w ramach programu 2006-2015. Finansowany przez państwo w 75% i przez Sonelgaz w 25%, program wydłuży sieć gazociągów do 15 tys. km (dla porównania w roku 2005 było ich jedynie 6 105 km). Sieć dystrybucyjna do klientów osiągnie długość 91 tys. km. Czterdzieści nowych miejscowości będzie podłączonych do gazu naturalnego, co da w sumie ilość 500 miejscowości na koniec 2012 roku. Ilość gospodarstw podłączonych do gazu powinna się podwoić z 2,2 milionów w roku 2006 do 4,5 miliona w 2016.

Co do rozwoju parku elektrycznego, do roku 2012 będzie on wymagał przyłączenia 4 tys. km linii przesyłowej bardzo wysokiego napięcia, 2 100 km wysokiego napięcia, 100 000 km średniego i niskiego napięcia, 70 tys. stacji transformatorowych i ponad 5,5 miliona liczników. W roku 2009 produkcja elektryczności powinna osiągnąć 43 miliardy kWh, wobec 27 miliardów wyprodukowanych w roku 2005.

Rynek energii odnawialnych jest w Algierii ogromny i wciąż niezagospodarowany. Trzy pierwsze projekty pozwolą złączyć różnicowanie produkcji energii elektrycznej: energia fotowoltaiczna w rejonach Wielkiego Południa (20 milionów dolarów); energia słoneczna w Hassi R'mel z elektrownią mieszaną (słoneczno-gazową) o mocy 150 MW (200 milionów dolarów); oraz energia wiatrowa w Tindouf (nakład 20 milionów dolarów).

Oprócz rynku krajowego, Algieria zamierza eksportować swój prąd do krajów sąsiedzkich (Maroka, Tunezji i południowej Europy). Wybudowano dwie linie: pierwsza łącząca El-Hadjar (Algieria) z Jendouba (Tunezja), i druga, łącząca Hassi Ameur (Algieria) z Bourdim (Maroko). Dwie pozostałe w kierunku Hiszpanii i Włoch są w budowie.

Banki i finanse. Sieć banków handlowych liczy w Algierii 1 289 oddziałów (na koniec 2007 roku), czyli na jeden oddział przypada 7 850 osób w wieku produkcyjnym.

Na rynku działa dwadzieścia sześć banków i instytucji finansowych. Głównymi bankami państwowymi są: Bank zewnętrzny Algierii (BEA), *Credit populaire d'Algérie* (CPA), Narodowy Bank Algierii (BNA), Bank rozwoju lokalnego (BDL), Bank rolniczy i rozwoju regionów rolniczych (BDAR), Krajowa kasa oszczędnościowa i ubezpieczeniowa (CNEP). Spośród banków prywatnych należy szczególnie wymienić: AlBaraka, BNP Paribas, Caylon, Citibank, Essalam Banque, Fransabank, Housing Trade and Finance, Natixis i Société Générale (SG). Na rynku funkcjonują również liczne instytucje finansowe o charakterze ogólnym: Sofinance (Spółka inwestycyjna finansowa, udziałowa i lokacyjna), Spółka refinansowania hipotecznego (SRH), Cetelem, Maghreb Leasing, Arab Leasing. Poza tym funkcjonują liczne biura związane z dużymi bankami międzynarodowymi. Wszystkie banki handlowe mają charakter uniwersalny. Mają one możliwość angażowania się w dowolną działalność, nie potrzebując na to uprzedniej zgody Banku Algierii. Mogą swobodnie wybierać klientów, określać wachlarz produktów i usług dla klientów oraz sposób zarządzania i organizacji. W sektorze państwowym dominują dwa banki, BEA (bank spółki Sonatrach) oraz CPA, a w sektorze prywatnym SG i BNP Paribas.

Bank Algierii odgrywa kluczową rolę w systemie finansowym. To on udziela pozwoleń bankom oraz ustala zasady bezpieczeństwa, które muszą być przestrzegane.

Banki zagraniczne mogą otwierać w Algierii własne filie zachowujące 100% udziału banku rodzimego. Mogą również wchodzić w kapitał banków prywatnych lub państwowych zarejestrowanych w Algierii. Zakładając lub przenosząc bank do Algierii, należy każdorazowo zgłosić strukturę nowego banku lub instytucji finansowej prawa algierskiego Radzie Pieniężno-Kredytowej (CMC), która jest pierwszą władzą finansową kraju i która wydaje stosowne pozwolenia. Minimalny kapitał zakładowy banku wynosi 2,5 miliarda DA, a instytucji finansowej 500 milionów DA.

Na działającej w Algierze od września 1999 Giełdzie Papierów Wartościowych (BVM) notowane są jedynie dwa przedsiębiorstwa państwowe: grupa farmaceutyczna Sidal i Przedsiębiorstwo Turystyczne (EGT) Aurassi. Grupa Eriad Sétif (rolno-spożywcza) wycofała się z giełdy po prywatyzacji w roku 2006. Obecna liczba spółek notowanych na giełdzie to pięć razy mniej niż przewidywała Komisja operacji giełdowych (Cosob).

Nie oznacza to jednak, że algierski rynek finansowy nie odgrywa żadnego znaczenia – pozwolił on dużym przedsiębiorstwom państwowym (Sonatrach, Sonelgaz, Cosider, Air Algérie, Algier Télécom, itp.) wyemitować obligacje gwarantowane przez państwo i dofinansować się poza systemem bankowym.

Rząd algierski stawia obecnie na modernizację rynku finansowego, aby dzięki temu zwiększyć tempo wzrostu gospodarczego. Poza rynkiem międzybankowym, szczególnie dzięki szybkiemu rozwojowi banków komercyjnych, władze publiczne uruchomiły również rynek wierzycelności zbywalnych na giełdzie w celu zwiększenia płynności rynku. Ale dopiero w roku 2015 władze liczą na rozwinięcie rynku kapitałowego bez obowiązkowego pośrednictwa banków handlowych. Dzięki temu podmioty potrzebujące finansowania oraz ci, którzy dysponują środkami na ich finansowanie będą mogli spotkać się w BMV w celu wymiany akcji lub obligacji.

Ubezpieczenia. Działające pod opieką państwa, asekuracyjne przedsiębiorstwa krajowe przyczyniają się w niewielkim stopniu do pokrywania

ryzyka jak i do wzrostu gospodarczego. Dlatego w marcu 2006 roku z inicjatywy Krajowej Rady ds. Ubezpieczeń, prawodawca ustanowił nowe narzędzia prawne i instytucjonalne, aby zdynamizować rozwój rynku ubezpieczeń. Celem jest:

- ▶ zwiększenie udziału sektora ubezpieczeń w PKB (wynosił zaledwie 0,75%);
- ▶ wprowadzenie przejrzystości;
- ▶ zachęcenie konkurencji;
- ▶ rozwój zakresu działalności towarzystw ubezpieczeniowych;
- ▶ zwiększenie profesjonalizmu agentów ubezpieczeniowych;
- ▶ liberalizacja rynku poprzez otwarcie go na towarzystwa zagraniczne;
- ▶ zwiększenie kontroli władz publicznych.

Słabością dzisiejszego rynku ubezpieczeniowego w Algierii jest jego zbyt mała ilościowo i niewystarczająca jakościowo oferta. Liczba towarzystw jest stosunkowo niska (16 na 35 milionową populację mieszkańców) a większość z nich pojawia się na międzynarodowym rynku reasekuracji, odsprzedając ryzyko, które mogłyby same ponieść. Rynek podatny jest również na wpływy konkurencji, która usiłuje zgarnąć premie i przechwytywać klientów zamożnych i wypłacalnych.

Zagraniczne towarzystwa asekuracyjne mogą wkraczać do Algierii pod warunkiem, że istnieje umowa wzajemności z państwem, do którego one należą. Mogą one otworzyć oddział w Algierii. Nie są zobowiązane, tak jak banki, do tworzenia filii prawa lokalnego. Poza tym, mają możliwość sprzedawania własnych produktów i rozwijania niszy ubezpieczeń bankowych. Mogą się one również łączyć z towarzystwami krajowymi. Otwierają się przed nimi liczne możliwości: wprowadzanie nowych produktów (ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia chorobowe, nowe ryzyka, itp.); uświadamianie przedsiębiorstw i ludzi o potrzebie ubezpieczania się od wszelkiego rodzaju ryzyka; kształcenie w zawodach z zakresu ubezpieczeń.

Aktualnie najbardziej zainteresowanymi algierskim rynkiem ubezpieczeń są grupy francuskie, szczególnie po wyjaśnieniu w marcu 2008 spornych spraw, które ciągnęły się od roku 1966 pomiędzy towarzystwami algierskimi (CAAR i SAA) oraz towarzystwami francuskimi (Avila France, AXA SA, Groupama, MMA i AGF).

Aby chronić interesy firm oraz konsumentów w sektorze ubezpieczeń w styczniu 1995 powołana została Krajowa Rada ds. Ubezpieczeń (CNA). Jest to konsultacyjny organ władz publicznych do spraw regulacji rynku, któremu przewodniczy Minister Finansów. Rada wypowiada się na tematy projektów tekstów ustawodawczych lub normatywnych dotyczących działalności ubezpieczeniowej. Jej opinia jest szczególnie wymagana przy rozpatrywaniu wniosków o zgodę na rozpoczęcie działalności. Dzięki prowadzonym badaniom oraz wydawanym zaleceniom, CNA stała się liczącą siłą, która jest w stanie chronić interesy stron działających w sektorze.

Nowe technologie. Stopniowe otwarcie od 2001 roku sektora telekomunikacyjnego na inwestorów prywatnych – krajowych i zagranicznych – pozwoliło Algierii stać się jednym z bardziej dynamicznych i lepiej wyposażonych technologicznie państw kontynentu. Liczba nasycenia społeczeństwa telefonami komórkowymi przekroczy z pewnością 70% w 2009 roku (21 milionów abonentów w 2007 roku), siedem razy więcej niż telefonów stacjonarnych (9,6% i blisko 4 miliony linii). Fascynacja nowymi technologiami umożliwiła ścieżkę rozwoju Internetu (4,5 miliona użytkowników), a w szczególności technologii informatycznych i komunikacyjnych (TIC), zarówno dla odbiorców indywidualnych, jak i przedsiębiorców. Tendencja ta raczej nie wygaśnie gdyż rząd wdraża dodatkowy plan wsparcia na lata 2009-2010 z budżetem 50 miliardów DA. Cele są liczne: 10 milionów nowych stacjonarnych linii telefonicznych, 3 miliony linii komórkowych, 3 miliony komputerów dla szkół, społeczności lokalnych, administracji i banków państwowych.

Zainicjowany w roku 2005 program „Ousratic” („Twoja rodzina”), który ma na celu wyposażenie 20% gospodarstw domowych w komputery do roku 2010, napotyka jednak trudności z realizacją. Niemniej dostęp do Internetu rozwija się bardzo szybko: ocenia się, że w Algierii istnieje ok. 10 tys. kawiarni internetowych i blisko 6 tys. stron internetowych (w porównaniu do 10, które istniały w roku 1997 według badań Międzynarodowej Unii Telekomunikacyjnej). W kraju działa około trzydziestu dostawców Internetu (jeden w roku 1999). Ponad 100 tys. użytkowników korzysta z szerokopasmowego Internetu, sieci bezprzewodowych czy technologii VoIP, co plasuje Algierię na czołowym miejscu w Afryce pod względem rozwoju technologii informatycz-

nych i komunikacyjnych. W celu podniesienia konkurencyjności gospodarki kraju, rząd zastanawia się nad wyznaczeniem dwunastu zintegrowanych stref działalności przemysłowej, gdzie będzie stymulowana praca w sieci.

Turystyka. Morze, pustynia i dziedzictwo kulturowe są trzema filarami, które przyciągają turystów do Algierii. Według Ministerstwa ds. Zagospodarowania Terytorialnego, Środowiska i Turystyki, Algieria powinna przyjąć 1,9 milionów turystów w roku 2008, w porównaniu do 1,74 milionów w roku 2007 i 1,63 milionów w 2006. Turyści algierscy (Algierczycy mieszkający za granicą) stanowią ponad dwie trzecie z nich (71% w 2007). Jeden na trzech gości zagranicznych pochodzi z Francji: 170 tys. na 511 tys. w 2007, w porównaniu do 161 tys. w 2006. Pozostali pochodzą głównie z Hiszpanii, Włoch i Wielkiej Brytanii. Ale turystyka w części północno-zachodniej rozwija się również dzięki napływowi Tunezyjczyków (120 tys. w 2008 w porównaniu do 108,9 tys. w 2007) oraz, w mniejszym stopniu, Marokańczyków, Egipcjan i Turków.

Z 1200 kilometrami wybrzeża, pustynią zajmującą 80% terytorium, licznymi ruinami rzymskimi (niektóre z nich są zaklasyfikowane do światowego dziedzictwa UNESCO), 240 źródłami termalnymi, bogatą i różnorodną kulturą, potencjał turystyczny Algierii nadal nie jest w pełni wykorzystywany. Władze zdecydowały się na działania w celu podniesienia wartości „kierunku algierskiego” - stąd pod koniec 2007 roku wprowadzony został Schemat kierunkowy zagospodarowania terytorialnego do roku 2025. Rząd przewiduje między innymi budowę nowych miast turystycznych z udziałem inwestorów zagranicznych. Celem jest przyjęcie 12 milionów turystów w roku 2025, z czego prawie 8 milionów gości zagranicznych. A nawet dwukrotnie więcej, jeśli infrastruktura będzie gotowa na czas i jeśli zostanie przeszkolony personel.

Na inwestycje potrzebnych będzie ponad 50 miliardów dolarów. Planuje się zwiększenie oferty do 800 tys. łóżek (dziesięć razy więcej niż miejsc dostępnych w 2008 roku) i stworzenie 400 tys. docelowych miejsc pracy. Strategia ta opiera się na rozwoju centrów i miasteczek turystycznych w pełnym tego słowa znaczeniu. Siedem centrów będzie stworzonych na wybrzeżu, Wyżynie Szottów i na Saharze, aby zapewnić harmonijny rozwój oferty turystycznej.

Do końca 2009 roku planuje się otwarcie 23 miasteczek turystycznych dla turystów europejskich. Minister do spraw turystyki podpisał również umowy z inwestorami algierskimi na realizację 80 projektów turystycznych (hotele, miasteczka portowe...). Ich wkład wyniesie 20 milionów euro. Program ten pozwoliłby na stworzenie 29386 łóżek i 8 tys. dodatkowych miejsc pracy. Zostaną również odnowione trzy stacje termalne o wysokim standardzie (Chr a, Hamman Guergour, na Wyzynie Szottów oraz Hamman Melouane w zachodniej częsci Algieru).

W ramach Uzupełniającego Programu Wspierającego Wzrost (2005-2009), w 142 strefach ekspansji turystycznej (ZET), które rozciągają się na obszarze 13 000 hektarów (trzy czwarte jest usytuowanych wzdłuż wybrzeża), zostaną przeprowadzone prace zagospodarowania terytorialnego finansowane przez inwestorów państwowych lub prywatnych. Pozwoli to na krótki czas zaspokoić ofertę turystyczną.

Według bilansu sporządzonego przez Ministra ds. Turystyki, we wrześniu 2008 było realizowanych ponad 300 projektów inwestycyjnych na łączną kwotę 720 milionów euro. Przeliczono je na 30 tys. ł zek i 15 tys. nowych miejsc pracy. Obok takich inwestorów jak Cevital lub grupa algiersko-amerykańsko-tunezyjska Siaha, wszyscy światowi giganci branży turystycznej są zainteresowani Algieri : Accor (Francja), grupy Marriott i Starwood (Stany Zjednoczone), EIIC, Maar i El Quadra Holding d'Abou Dhabi (Zjednoczone Emiraty Arabskie). Co rozbudza zainteresowanie zagranicznych turystów nowymi ofertami.

Handel – wielka dystrybucja. W zakresie wielkiej dystrybucji i inwestycji w sklepy wielkopowierzchniowe wszystko lub prawie wszystko jest jeszcze do zrobienia. Rynek algierski nie dysponuje siecią wielkich nowoczesnych powierzchni, nie może tym samym sprostać największemu i najbardziej atrakcyjnemu rynkowi Maghrebu z 35 milionami konsumentów i miliardami petrodolarów. Ale coś w tej kwestii zaczęło się dziać na lepsze. Ustawy i dekrety dotyczące dystrybucji, zabudowy handlowej i franszyzy są w fazie opracowywania. Ogłoszono rychłą publikację projektu rozporządzenia zakazującego budowy sklepów o powierzchni przekraczającej 1000 m² w centrach miast. Jest to pierwszy etap mający nadać sztywne ramy działalności tego typu w Algierii.

Pierwszy w 100% algierski supermarket otworzono w czerwcu 2008. Zbudowany w Algierze pod szyldem UNO, zajmuje powierzchnię 2000 m² i oferuje 7500 artykułów, został uruchomiony przez firmę Numidis, filię dystrybucyjną pierwszej prywatnej grupy w kraju, Cevital. W 2009 Numidis planuje otworzyć swój pierwszy hipermarket na przedmieściach Algieru. Tym razem zaoferuje od 20 tys. do 25 tysięcy artykułów. Oczekuje się, że w ciągu najbliższych pięciu lat otwierane będą średnio 2-3 hipermarkety lub supermarkety rocznie.

W minionym systemie gospodarki planowanej, sektor dystrybucji aż do końca lat 90 ubiegłego stulecia był zdominowany przez przedsiębiorstwa państwowe. Wraz z wprowadzeniem liberalizmu niszczały supermarkety państwowe (Galerie Algierskie...) wraz ze słabo wykształconą kadrą, powoli znikaly. W roku 2000, prywatna grupa algierska Blanky próbowała rozwinąć działalność, ale nie odniosła sukcesu. Pierwszą inwestycją zagraniczną w Algierze był otwarty w roku 2006 supermarket Carrefour o powierzchni 3 tys. m². Francuska grupa bardzo źle zainwestowała w projekt, który powierzyła za pośrednictwem spółki Addis, inwestorowi algierskiemu Abdelouahab Rahimowi. W efekcie w 2009 roku grupa Carrefour zdecydowała się wycofać z rynku algierskiego, rezygnując w ten sposób z planów uruchomienia do 2012 roku 10 kolejnych hipermarketów. W rzeczywistości rozwój wielkiej dystrybucji utrudniają dwie kwestie: tzw. „lekkość koszyka” (średnio 7 euro) i skala nielegalnego rynku. Rynek ten generuje obroty, według ocen Komisji Europejskiej, na poziomie ponad 40% PKB kraju. Poza nielegalnym lub tradycyjnym rynkiem, sektor dystrybucji jest zdominowany przez liczne małe sklepiki, głównie spożywcze, oraz niewiele większe sklepy samoobsługowe (*supérettes*) o powierzchni od 120 do 400 m². I wcale nie jest pewne, że wszyscy ci detaliści są wpisani do rejestru handlowego.

Zdaniem Głównej Unii Algierskich Handlowców i Rzemieślników (UGCAA), w Algierii może istnieć nawet 2400 nielegalnych rynków ulicznych oraz 500 tys. niezarejestrowanych handlowców. Rząd próbował zlikwidować ten nielegalny rynek, zachęcając do dokonywania płatności czekiem, jednak bez większego przekonania. Sektor ten, chociaż nieformalny, daje jednak pracę dużej ilości młodych Algierczyków.

Przeszkodą w rozwoju hipermarketów jest również słabo rozwinięty przemysł lokalny wymuszający import blisko 50% lub więcej produktów oferowanych do sprzedaży (rolno-spożywczych, kosmetycznych, środków czystości...). Trzeba też stworzyć własną sieć logistyczną, sieć chłodniczą i wyszkolić odpowiedni personel.

Według raportu Banku Światowego inwestorzy napotykać w sektorze wielkiej dystrybucji na następujące przeszkody: finansowanie (70% przedsiębiorstw jest wykluczonych z rynku kredytowego), grunty (37% przedsiębiorstw poszukuje terenów przemysłowych), biurokracja (podłączenie linii telefonicznej zajmuje miesiące) i formalności celne (średnio potrzeba dwunastu dni żeby odprawić towar, podczas gdy w Maroku zajmuje to jeden lub dwa dni).

Posłowie

Na początku lat 90-tych Algieria zaczęła odchodzić od modelu gospodarki centralnie sterowanej w kierunku liberalizmu gospodarczego. Wprowadzonych zostało wiele ustaw mających na celu zniesienie monopolu państwa w zakresie handlu zagranicznego, prywatyzację niektórych przedsiębiorstw państwowych oraz wspieranie inwestycji. Wprowadzono wiele reform otwierających kluczowe dla algierskiej gospodarki sektory, takie jak sektor finansowy, ropy i gazu oraz usług.

Algieria podejmuje negocjacje w sprawie przyjęcia do Światowej Organizacji Handlu (WTO), podpisuje Umowę Stowarzyszeniową z UE oraz przystępuje do Arabskiej Strefy Wolnego Handlu – wszystko to sprawia, że Algieria nie jest już określana mianem państwa socjalistycznego. Tyle że trudno byłoby też nazwać Algierię krajem kapitalistycznym – zwłaszcza w kontekście ograniczeń opisanych w niniejszym przewodniku, wprowadzonych w ostatnim czasie przez władze algierskie w zakresie inwestycji, handlu zagranicznego oraz kredytów konsumpcyjnych.

Jak więc określić model ekonomiczny przyjęty przez Algierię? Na to pytanie nie ma prostej odpowiedzi – sami ekonomiści mają z tym problemy. Jedni określają ją mianem „gospodarki bazarowej”, inni mówią o gospodarce w trakcie transformacji, rozwijającej się, liberalizującej... Gospodarka algierska jest swego rodzaju hybrydą – nie jest jeszcze w pełni ani gospodarką wolnorynkową, ani też centralnie sterowaną.

Wielu komentatorów wskazuje, że nieprzewidywalność algierskiego prawodawstwa wynika właśnie z braku jasnej doktryny ekonomicznej. Decyzje podejmowane są często doraźnie i odnosi się czasami wrażenie, że bez długoterminowej wizji tzn. „mapy drogowej”. To nie ułatwia rzecz jasna funkcjonowania na algierskim rynku zagranicznym inwestorom czy eksporterom. Niemniej chcieliśmy w niniejszym przewodniku zachęcić Państwa do podjęcia trudu, a czasami i ryzyka handlowego, gdyż uważamy, że warto. Algieria to ogromny kraj, pręźnie rozwijająca się gospodarka i ogromne możliwości. Życzymy powodzenia!

► Formalności wizowe

Planując podróż, obywatele polscy muszą mieć wizę na pobyt i przejazd przez terytorium Algierskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej. Uzyskanie wizy turystycznej jest trudne – wskazane jest posiadanie zaproszenia. Nie ma możliwości uzyskania wizy algierskiej w Maroku. Okres ważności paszportu nie może być krótszy niż 6 miesięcy. Straż graniczna może żądać okazania biletu powrotnego lub środków na jego zakup. Nie ma obowiązku posiadania określonej kwoty na każdy dzień pobytu, ale wwożone dewizy należy deklarować.

Szczegóły dotyczące formalności dostępne są w konsulacie Ambasady Algierskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej w Warszawie: 03-932 Warszawa, ul. Dąbrowiecka 21

Telefon: 22 617 58 55, faks: 22 616 00 81

► Formalności celne

Przy wjeździe do Algierii nie ma specjalnych restrykcji celnych. Ograniczenia dotyczą przywozu alkoholu i papierosów: przepisy zezwalają na wwóz do 2 butelek mocnego alkoholu, 5 butelek wina oraz 2 kartonów papierosów. Od chwili wjazdu na teren Algierii turysta korzysta ze zwolnienia od cła i podatków na przedmioty osobistego użytku, z których będzie korzystał podczas pobytu – z wyjątkiem towarów importowanych w celach handlowych. Może wwozić bez ograniczeń banknoty lub inne środki płatności, jest jednak zobowiązany zgłosić na piśmie (na formularzu, którego 1 egzemplarz jest przechowywany przez służby celne) banknoty, środki płatności oraz złotą, platynową lub srebrną biżuterię wwożoną na terytorium algierskie. Dokładne informacje znajdują się na stronie internetowej służb celnych: www.douanes.dz.

► Meldunek

W ciągu 24 godzin od przybycia trzeba dopełnić formalności meldunkowych. Przy przekraczaniu granicy należy zgłosić cel oraz planowany czas

i miejsce pobytu. Organem uprawnionym do wydania decyzji o przedłużeniu pobytu jest policja.

► Karta pobytu

Karta rezydenta zagranicznego wystawiana jest na okres jednego roku i podlega odnowieniu. Aby ją otrzymać, należy zgłosić się na komisariat najbliższy miejsca zamieszkania lub pracy, należy przedstawić zaświadczenie o pobycie, wpis do rejestru handlowego lub zaświadczenie o pracy, a w innym przypadku wystarczającą ilość środków na utrzymanie. Małoletnie dzieci oraz współmałżonek osoby składającej podanie otrzymują identyczne świadectwo pobytu.

► Pozwolenie na pracę

Obcokrajowcy podlegają tym samym przepisom prawa pracy, co pracownicy i pracodawcy algierscy. Prawo określa warunki i sposoby przyznawania pozwoleń na pracę lub czasowego pozwolenia na pracę. Do pracodawcy należy sprawdzenie czy praca, o którą ubiega się obcokrajowiec, nie mogłaby być wykonywana przez Algierczyka. Następnie, pracodawca musi przekazać służbom zajmującym się zatrudnianiem na poziomie Wilajetu (województwa), dokumenty i informacje, które będą sprawdzone pod względem prawnym. Pozwolenie na pracę jest ważne dwa lata. Jego przedłużenie nie jest automatyczne i zależy od przedłożenia nowego podania wraz z dokumentami wymaganymi przy składaniu pierwszego podania.

► Szczepienia

Przy wjeździe do Algierii nie są wymagane żadne szczepienia. W porze letnich upałów występują zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne, co wynika z niedostatku wody i zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Należy unikać picia nieprzetworzonej wody oraz dokładnie myć owoce.

► Służba zdrowia

Państwowa służba zdrowia jest w Algierii na średnim poziomie. Prywatne gabinety lekarskie oferują usługi o standardzie zbliżonym do europejskiego; koszt wizyty u internisty wynosi ok. 700 DZD (ok. 7 EUR), wizyty

u specjalisty ok. 1300 DZD (ok. 13 EUR), a wizyty u dentysty od 700 DZD do 3500 DZD (od 7 do 35 EUR).

► **Waluta, wymiana, karty kredytowe**

Dinar jest jedyną legalną walutą na całym terytorium Algierii. Oficjalny bankowy kurs wymiany wynosi ok. 70 DA za 1 dolara i ok. 100 DA za 1 euro (kurs z sierpnia 2009). Większość dewiz zagranicznych może być wymieniana w bankach, oficjalnych kantorach wymiany walut oraz w portach i na lotniskach międzynarodowych. Zmiany kursu wymiany można śledzić na stronie internetowej Banku Algierii: www.bank-of-algeria.dz.

W Algierii karty kredytowe Visa, Mastercard, Eurocard i American Express są akceptowane w nielicznych hotelach i sklepach.

► **Podróżowanie po kraju i bezpieczeństwo**

Sieć dróg jest dobrze rozwinięta, a główne trasy dobrze oznakowane, również w języku francuskim. W Algierii w dalszym ciągu obowiązuje stan wyjątkowy, czego widocznym przejawem są liczne posterunki policji i żandarmerii oraz częste kontrole drogowe. Nie zaleca się indywidualnych podróży prywatnym samochodem, autobusem lub pociągiem ze względu na niebezpieczeństwo ataków terrorystycznych, zwłaszcza na prowincji. Można natknąć się na blokady dróg organizowane przez terrorystów przebranych za policję lub wojsko. Dobrze rozwinięta jest sieć wewnętrznych połączeń lotniczych, a ceny biletów są przystępne, np. bilet na trasie Algier-Oran-Algier kosztuje równowartość ok. 100 euro. Wiele obszarów, na których znajdują się bazy wojskowe, dostępnych jest tylko po uzyskaniu specjalnego zezwolenia. Wyjazdy na Saharę należy organizować jedynie za pośrednictwem wiarygodnych agencji turystycznych.

Od chwili objęcia prezydentury przez Abdelaziza Bouteflikę, a więc od roku 1999, odnotowuje się stałą poprawę poziomu bezpieczeństwa. Zagrożenie terrorystyczne jest obecnie w miarę dobrze opanowane, to jednak nie zwalnia z zachowania ostrożności. Wszechobecny jest imponujący aparat bezpieczeństwa, który interweniuje w sposób prewencyjny.

Turyści mogą spotkać się jednak z pewnymi zagrożeniami – zaleca się zachowanie należytej uwagi i czujności. Odradza się wyjazdy do położonej na

połnocy kraju Kabylii. W Algierze wzrosła przestępczość pospolita (kradzieże, rozboje, porwania dla okupu). W miastach należy unikać oddalonych od centrum dzielnic, a po zmierzchu – miejsc mało uczęszczanych. Kobiety powinny wystrzegać się samotnego spacerowania. Warunki podróżowania miejscową siecią komunikacyjną są dość trudne, choć od niedawna kursują w Algierze nowoczesne autobusy obsługujące trasy w centrum miasta. Innym środkiem lokomocji są taksówki miejskie lub taksówki koleektywne, na dłuższe trasy jednak nie polecamy. Bezpieczniejsze i mniej czasochłonne jest korzystanie z usług krajowych linii lotniczych (Air Algerie). Robiąc zdjęcia i filmując zarówno obiekty, jak i osoby prywatne, należy uprzednio uzyskać zezwolenie lub zgodę fotografowanych. Należy unikać fotografowania funkcjonariuszy sił zbrojnych i służb porządkowych, a także wszelkich obiektów publicznych i wojskowych.

Powszechnie obowiązuje przerwa w pracy urzędów i sklepów w godzinach południowych. Muzea i inne placówki kulturalne w sobotę są zamknięte. W ogromnej większości Algierczycy są sympatyczni i uczynni. W razie potrzeby można zwrócić się o pomoc do policjantów; życzliwą pomoc turyści znajdują też na posterunku policji.

Algieria jest krajem muzułmańskim – obowiązują tu prawa i zasady islamu, religii państwowej. Nie należy więc przebywać w miejscach publicznych w stroju plażowym, a także w szortach i krótkich spódniczkach. Nie wolno wchodzić do meczetów bez uzyskania zezwolenia. Podczas ramadanu jedzenie, picie i palenie tytoniu w miejscach publicznych od świtu do zmierzchu może być potraktowane jako obraza islamu.

► **Kalendarz i dni świąteczne**

W Algierii (od niedawna) weekendy wypadają w piątki i soboty.

Dniami wolnymi są:

Nowy Rok: 1 stycznia

Święto Pracy: 1 maja

Święto Niepodległości (1962) i Młodości: 5 lipca

Rocznica Rewolucji (1954): 1 listopada

Święta Religijne (zależne od kalendarza księżycowego): Aïd El-Fitr (dwa kolejne dni po zakończeniu miesiąca postu Ramadan), Aïd El-Idha

(święto poświęcenia Abrahama, około dwa miesiące po Aïd El-Fitr), Awal Moharem (1. dzień Hidżry, czyli wędrówki proroka Mahometa z Mekki do Medyny), Achoura (10. dzień miesiąca Moharem), Mawlid En-Nabaoui Echarif (rocznica urodzin proroka Mahometa).

► **Strefa czasowa i telefony**

Strefa czasowa w Algierii to GMT+1.

Godziny otwarcia sklepów: od niedzieli do czwartku oraz, niekiedy w dzielnicach handlowych w soboty (zwłaszcza w dużych miastach).

Godziny otwarcia banków i towarzystw ubezpieczeniowych: od niedzieli do czwartku.

Godziny otwarcia urzędów administracji i służb państwowych: od niedzieli do czwartku, od 8.30 do 16.30. W miesiącach letnich godziny otwarcia urzędów zmieniają się, ale tylko na południu Algierii.

Kierunkowy telefoniczny: +213.

Operatorzy sieci komórkowych: Mobilis (Algérie Télécom), Nedjma (Wataniya) i Djezzy (Orascom).

Adresy użyteczne

► Jednostki administracji publicznej

Prezydent Republiki
EL Mouradia, BP Alger Gare
Tel. +213-21-69-15-15, Fax +213-21-69-15-95
www.el.mouradia.dz

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Place Mohamed-Seddiki-Benyahia
16070 El-Mouradia, Alger
Tel. +213-21-50-43-43, Fax +213-21-50-41-41
www.mae.dz

Ministerstwo Finansów
Cite' Malki, 16033 Ben Aknoun, Alger
Tel. +213-21-59-51-51/52, Fax +213-21-73-10-94

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich
Rue des 4-canons, 16000 Alger
Tel. +213-21-68-95-00, Fax +213-21-58-89-74

Ministerstwo Energii i Kopalnictwa
Tour A, Val d'Hydra, 16035 Alger
Tel. +213-21-48-85-23, Fax +213-21-48-83-15
www.mem-algeria.org

Ministerstwo Handlu
Cité Zerhouni Mokhtar (ex- Les Bananiers) El-Mohamadia, Alger
Tel. +213-21-89-00-74/75, Fax +213-21-89-00-34
www.mincommerce.gov.dz

Ministerstwo Przemysłu i Promocji Inwestycji
Immeuble le Colisée, 119 rue Ahmed-Bey, 16000 Alger
Tel. +213-21-23-94-28, Fax +213-21-23-94-98
www.mppi.dz

Ministerstwo Poczty i Technologii Informatyko-Komunikacyjnych
4, bd Krim-Belkacem, 16000 Alger
Tel. +213-21-71-12-20, Fax +213-21-61-57-61

► **Banki**

Banque d'Algérie
Immeuble Joly - 38, avenue Franklin-Roosevelt, Alger
Tel. +213-21-23-00-23, Fax +213-21-63-51-46

Banque de l'agriculture et du développement rural (BADR)
17, BP du colonel Amirouche, 16000 Alger
Tel. +213-21-63-45-69, Fax +213-21-63-51-46

Banque de développement local (BDL)
5, rue Gaci-Amar 43340 Staoueli, Tipaza
Tel. +213-21-39-28-01, Fax +213-21-39-37-57

Banque extérieure d'Algérie (BEA)
48, rue des Frères-Bouadou, 16000 Alger
Tel. +213-21-56-25-70, Fax +213-21-56-30-50

Banque nationale d'Algérie (BNA)
8, bd. Ernesto Che-Guevara, 16000 Alger
Tel. +213-21-71-48-14, Fax +213-21-71-24-24

Crédit populaire d'Algérie (CPA)
2, bd colonel Amirouche, Alger
Tel. +213-21-63-56-12/93, Fax +213-21-63-56-98

BNP Paribas Algérie
8, rue de Cirta, 16035 Hydra, Alger.
Tel, +213-21-60-39-42, Fax +213-21-60-39-29

Calyon
Tour Business Center, Pins Maritimes, El Mohammedia, 16000 Alger
Tel. +213-21-89-13-00, Fax +213-21-89-11-99

Natexis El-Amana Bank
62, chemin Mohamed-Drareni, 16035 Hydra, Alger
Tel. +213-21-54-90-15/20, Fax +213-21-54-90-13

Société générale Algérie
75, rue Cheikh-Bachir-Ibrahimi, 16030 El Biar, Alger
Tel. +213-21-92-43-30, Fax +213-21-92-2

► Hotele

Hôtel El-Djazair (dawny Saint-Georges)
24, Avenue Souidani-Boudjemaa, 16000 Alger
Tel. +213-21-23-09-33/37, Fax +213-21-69-35-08

Hôtel El-Aurassi
Boulevard Franz-Fanon, 16030 Alger
Tel. +213-21-74-82-52, Fax +213-21-71-72-87/90

Hôtel Sheraton Alger
Club des Pins, Staouali, 16101 Alger
Tel. +213-21-37-77-77, Fax +213-21-37-74-00

Mercure Grand Hôtel Aéroport
Route de l'Université, Bab Ezzouar, 16311 Alger
Tel. +213-21-24-59-70, Fax +213-21-24-59-10/19

Sofitel Alger
172, rue Hassiba-Ben-Bouali, 16015 Alger
Tel. +213-21-68-52-10/18, Fax +213-21-67-31-42

Hôtel Hilton
Pins Maritimes, El-Mohammadia, 16130 Alger
Tel. +213-21-21-96-96, Fax +213-21-21-97-97

Hôtel Eden Phoenix
Rond point de l'aéroport d'Es-Senia, 31000 Oran
Tel. +213-41-41-89-91, Fax +213-41-41-89-68/69

Hôtel Seybouse International (dawnny Plaza)
1, Boulevard du 1er novembre-1954, 23000 Annaba
Tel. +213-38-86-80-00 Fax +213-38-86-83-37

Hôtel Cirta
1, avenue rahmouni-Achour, 25000 Constantine
Tel. +213-31-92-93-64, Fax +213-31-92-94-28

Hôtel Panoramic
59, avenue Ouali-Mustapha, 25000 Constantine
Tel. +213-31-93-93-03, Fax +213-31-92-94-28

Résidence Campotel
Base Transalgérie 35500 Hassi Messaoud
Tel. +213-29-73-41-67, Fax +213-29-73-66-48

► **Inne**

Krajowy Urząd Statystyczny (ONS) www.ons.dz

Krajowe Centrum Rejestrów Handlowych (CNRC) www.cnrc.org.dz

Krajowa Kasa Ubezpieczeń Społecznych (CNAS) www.cnas.org.dz

Krajowa Rada ds. Ubezpieczeń www.cna.dz

Komisja ds. Organizacji i Nadzoru Operacji Giełdowych (CERIST)
www.cosob.org

Centrum Badań nad Informacją Naukową i Techniczną (CERIST)
www.cerist.dz

Krajowa Agencja ds. Promocji Handlu Zagranicznego (ALGEX)
www.promex.dz

Krajowe Przedsiębiorstwo ds. Transportu i Zbytu Węglowodorów (Sonatrach)
www.sonatrach-dz.com

Krajowe Przedsiębiorstwo ds. Elektryczności i Gazu (Sonelgaz)
www.sonelgaz.com.dz

Podstawowe źródła informacji

- ▶ KPMG Algerie S.A. www.algeria.kpmg.com
 - ▶ *Jeune Afrique*: www.jeunefrique.com
 - ▶ *El Moudjabid*: www.elmoudjahid.com
 - ▶ *El Watan*: www.elwatan.com
 - ▶ Ambasada RP w Algierze: www.algier.polemb.net
-
- ▶ Polecamy książkę z serii Historia Państw Świata w XX wieku, wydawnictwo Trio, pt.: „ALGERIA” autorstwa Aleksandry Kasznik-Christian.

Ambassade de Pologne à Alger
Service de la Promotion du Commerce et des Investissements
4ter, rue Rabah Bourbia, BP No 148, 16606 El Biar, Alger
Téléphone: +213 21 921706 / 21 921828
Télécopie: +213 21 921622 / 21 923842
E-mail: alger@trade.gov.pl
Internet: <http://www.alger.trade.gov.pl>